

سند ملی و دانش بنیان امنیت غذایی

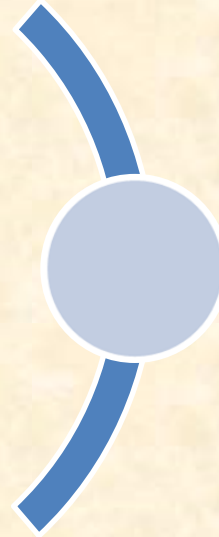
آبان ۱۴۰۱

اسکندر زند
دبیر سند ملی دانش بنیان امنیت غذایی

فهرست
مطالب

مفاهیم کلی
امنیت غذایی

تعریف امنیت غذایی

امنیت غذایی (Food Security)

زمانی محقق می‌گردد که همه‌ی مردم همواره برای تأمین نیازهای تغذیه‌ای خود به غذای کافی، سالم و مغذی دسترسی فیزیکی و اقتصادی داشته باشند و ترجیحات غذایی آنان برای داشتن یک زندگی سالم و پر تحرک برآورده شود (فائو، ۱۹۹۶).

در این تعریف به اقتصاد سیاسی غذا توجهی نمی‌شود و چیزی در مورد اینکه غذا در کجا تولید می‌شود و یا چگونه تولید می‌گردد، بیان نمی‌شود.

حاکمیت غذایی (Food Sovereignty)

در مقابل واژه امنیت غذایی بوجود آمده و در آن به محل و چگونگی تولید نیز توجه می‌شود.

امنیت غذایی زمانی به دست می‌آید که همه مردم همواره به غذای کافی، سالم، مغذی و حلال دسترسی فیزیکی و اقتصادی داشته باشند و این غذا نیازهای فرد برای یک زندگی سالم و فعال را فراهم سازد

ارکان امنیت غذایی

۱. فراهمی (بعد کشاورزی یا ملی)

- تولید داخلی
- تجارت
- ذخیره سازی
- کشت فراسرزمینی

۳. مصرف و سلامت (بعد فردی)

- الگوی مصرف
- سلامت غذا
- تنوع رژیم غذایی
- سواد تغذیه
- سوء تغذیه و مکمل یاری
- آب آشامیدنی سالم

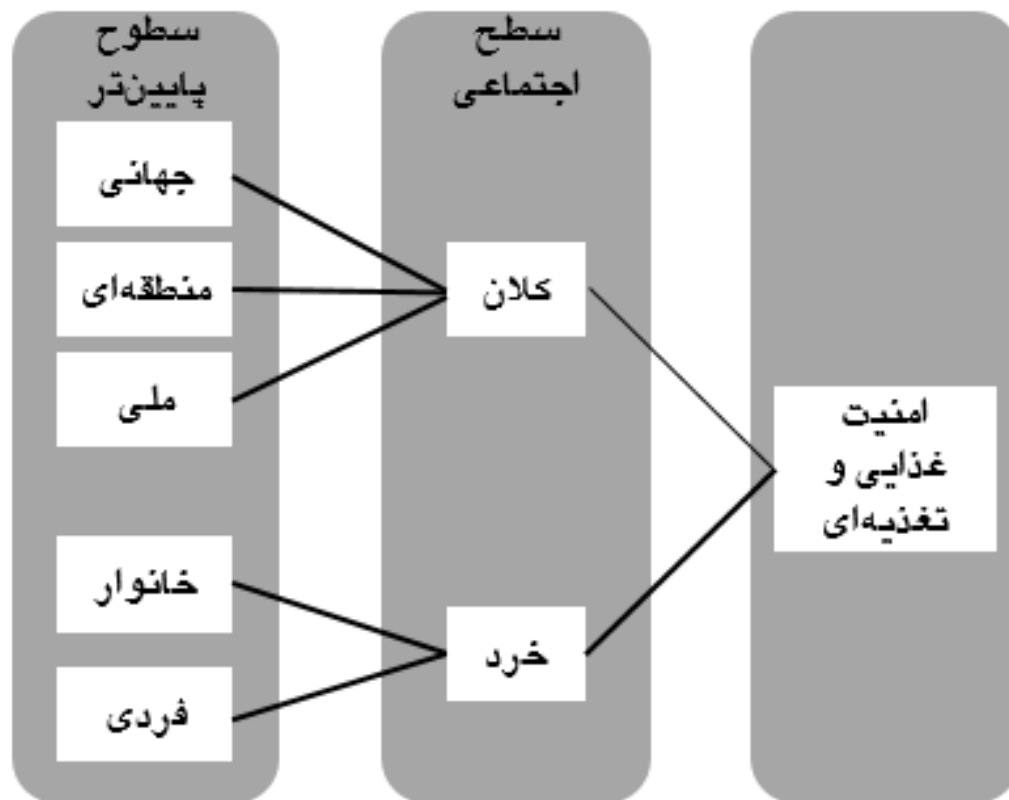
۲. دسترسی (بعد اقتصادی یا خانوار)

- دسترسی فیزیکی
- دسترسی اقتصادی

۴. ثبات و پایداری (تاب آوری)

- تاب آوری در شرایط نامساعد اقلیمی،
- سیاسی، اقتصادی و اجتماعی
- پایداری منابع پایه تولید

مقیاس امنیت غذایی و تغذیه‌ای: سطح فردی، خانگی و کلان

۱.فراهمی

۱.فراهمی
۲.دسترسی

۱.فراهمی
۲.دسترسی
۳.مصرف وسلامت
۴.ثبات و پایداری (تاب آوری)

سیر تکامل ابعاد و مؤلفه‌های امنیت غذایی

نگاه ما به امنیت غذایی

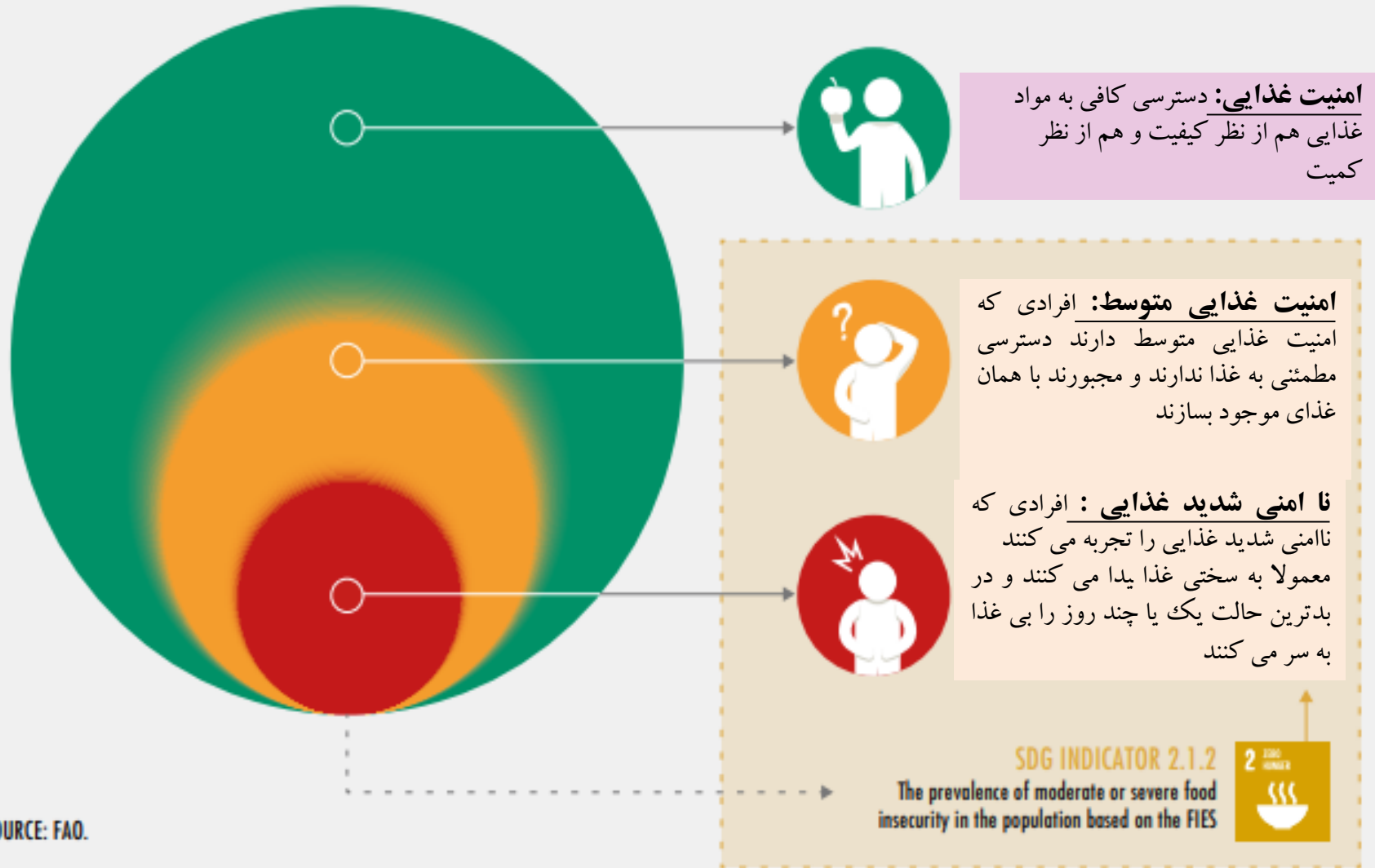
2021
THE STATE OF
**FOOD SECURITY
AND NUTRITION
IN THE WORLD**

**TRANSFORMING FOOD SYSTEMS FOR FOOD
SECURITY, IMPROVED NUTRITION AND
AFFORDABLE HEALTHY DIETS FOR ALL**

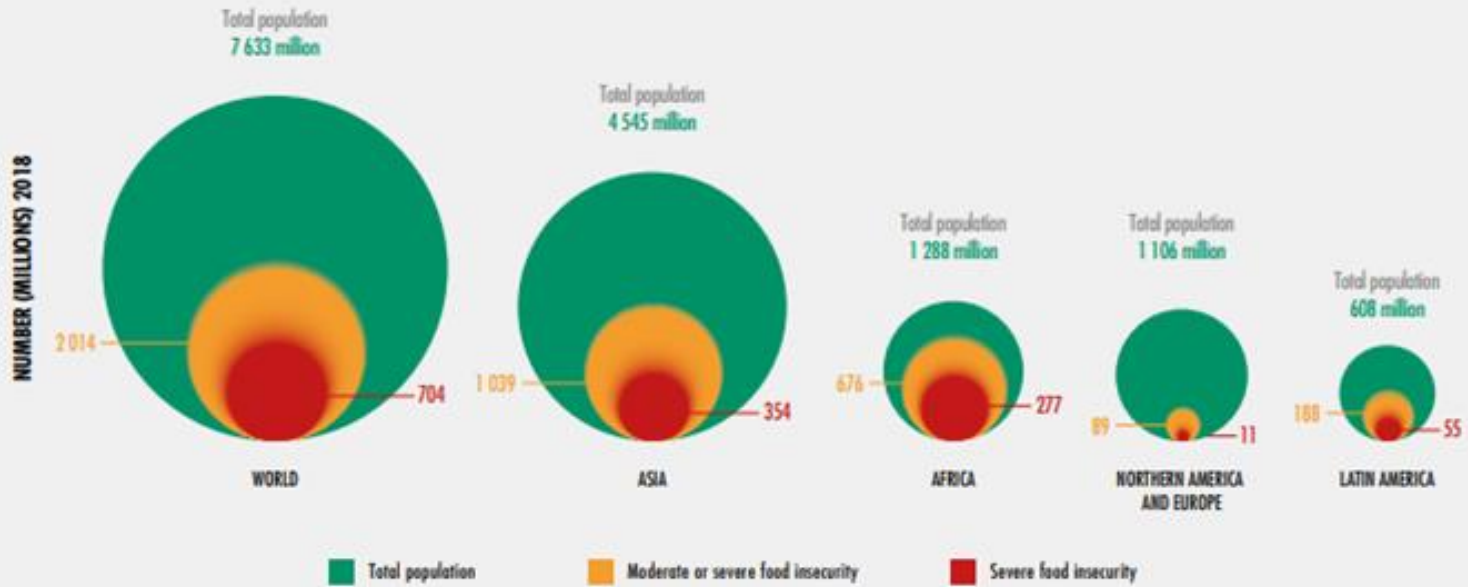
Food and Agriculture Organization of the United Nations
Rome, 2021

EXPLANATION OF FOOD-INSECURITY SEVERITY LEVELS MEASURED BY THE FIES IN SDG INDICATOR 2.1.2

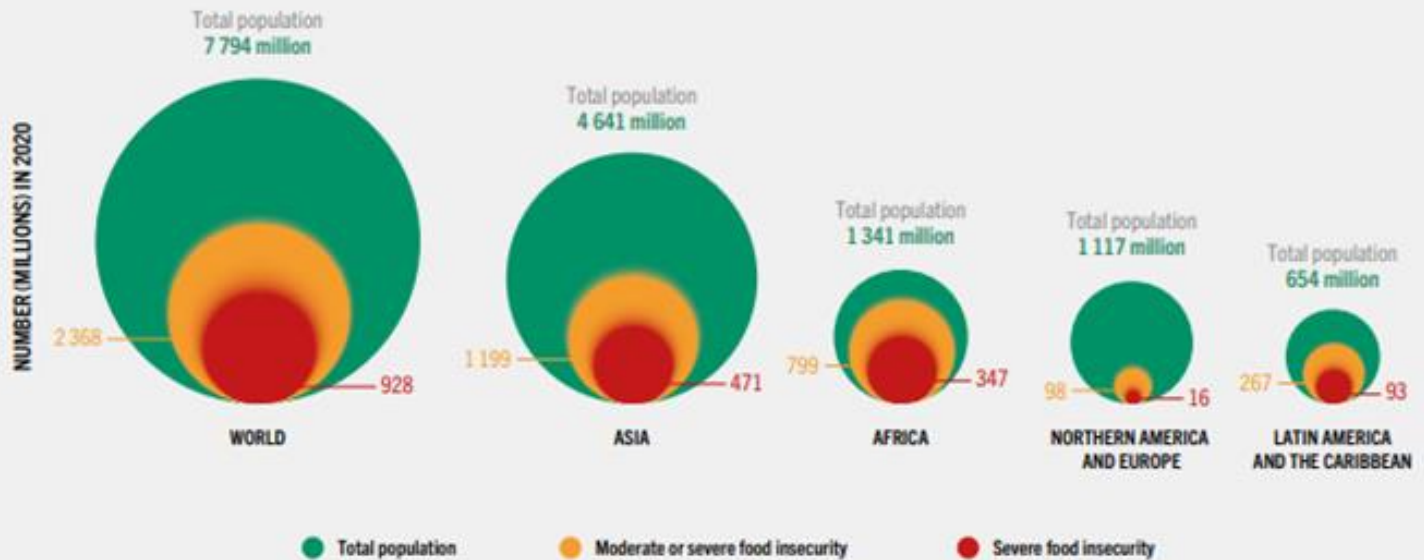

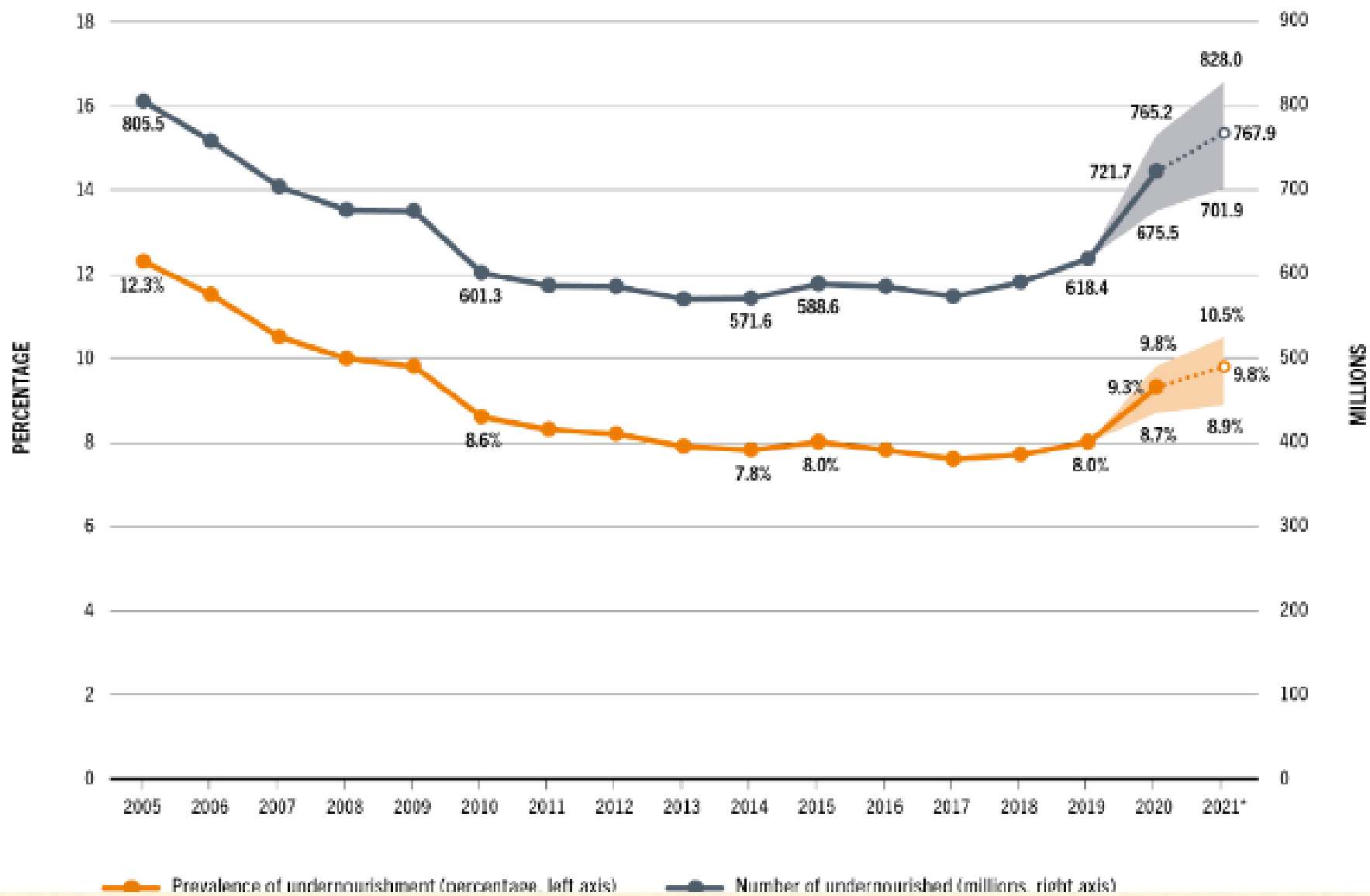
SOURCE: FAO.

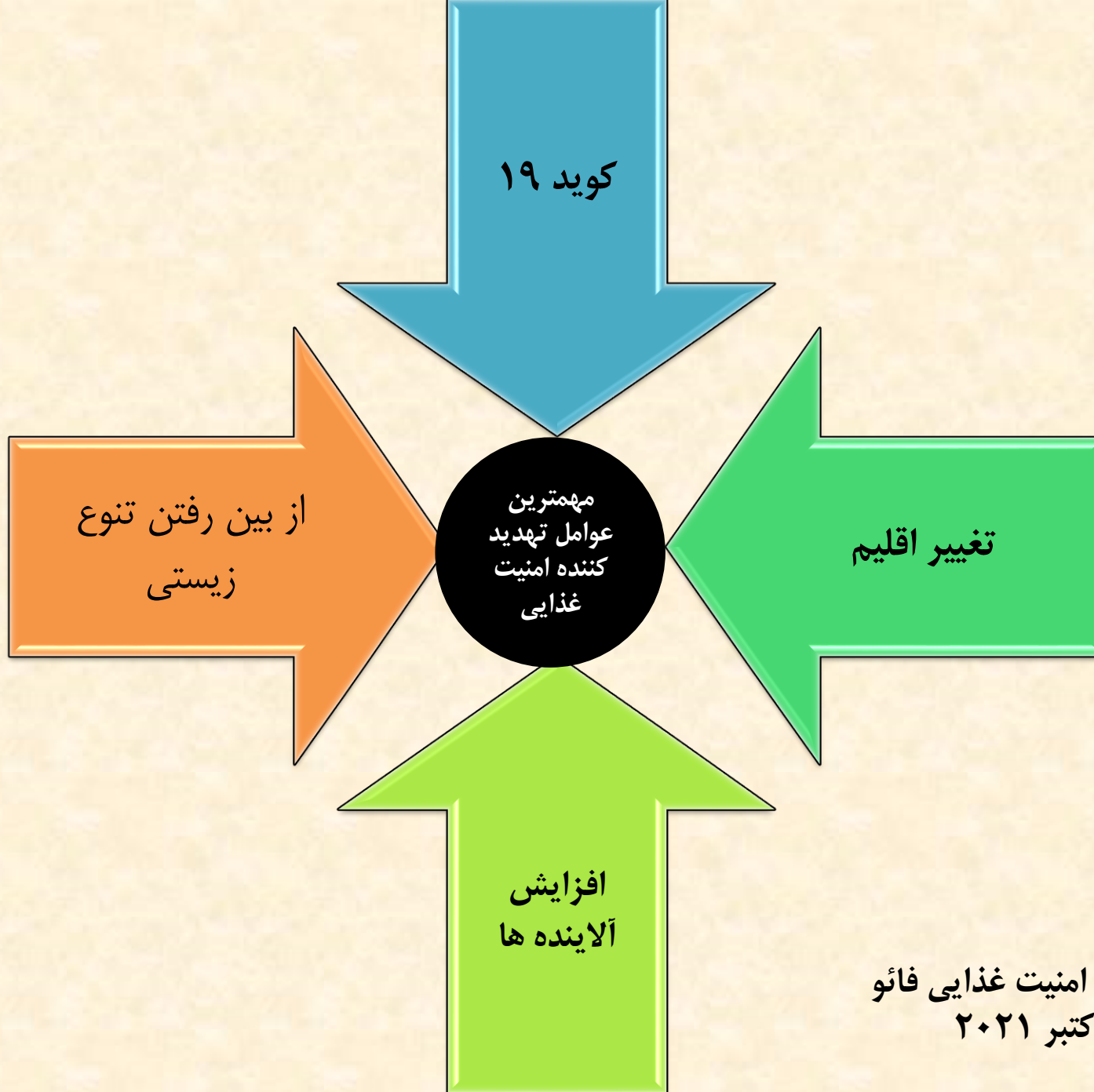
۲۰۱۹

۲۰۲۱

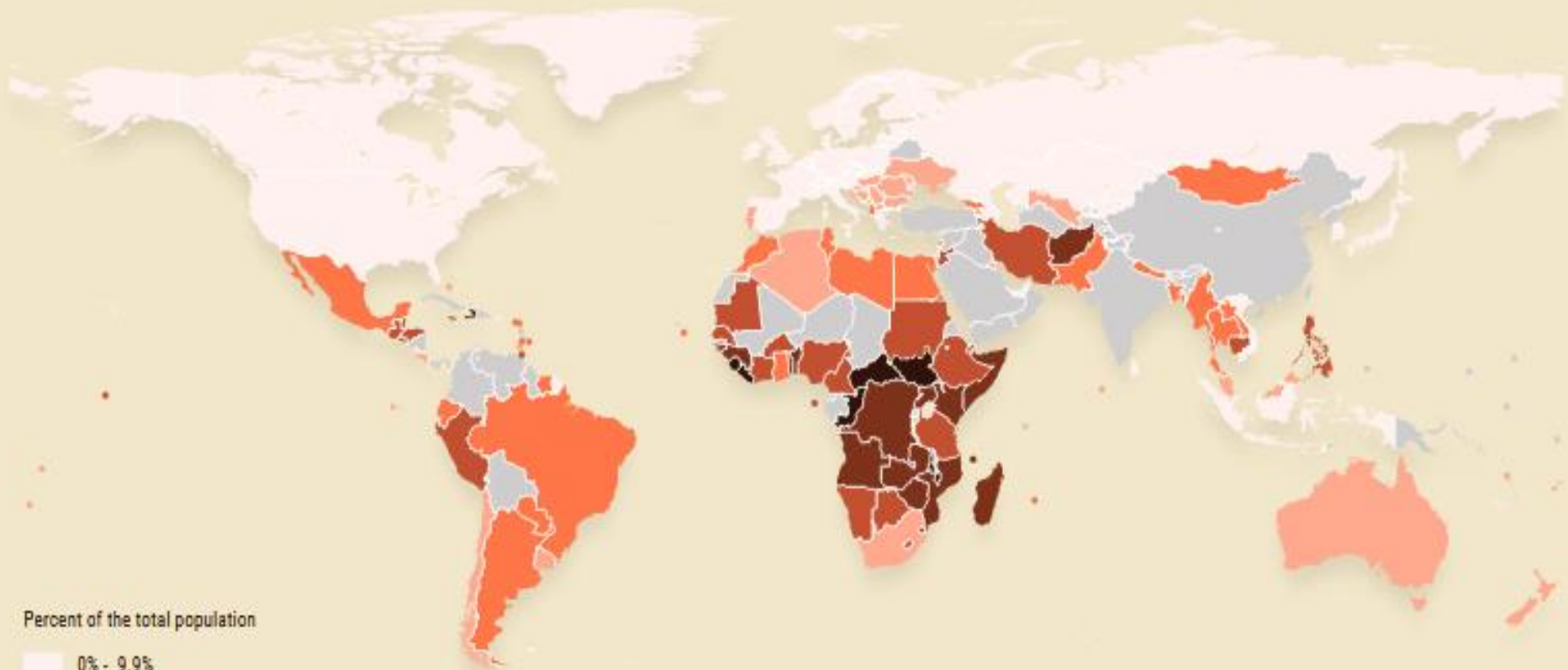

اجلاس امنیت غذایی فائو
اکتبر ۲۰۲۱

FAO FOOD INSECURITY MAP

Prevalence of Moderate or Severe Food Insecurity
SDG Indicator 2.1.2

Percent of the total population

- 0% - 9.9%
- 10% - 24.9%
- 25% - 39.9%
- 40% - 59.9%
- 60% - 79.9%
- 80% - 100%

Data not available or not country validated

Source: FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. 2022. *The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable*. Data are available on FAOSTAT (<https://www.fao.org/faostat/en/#data/FIS>)

The boundaries and names shown and the designations used on these maps do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of FAO concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers and boundaries. Dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

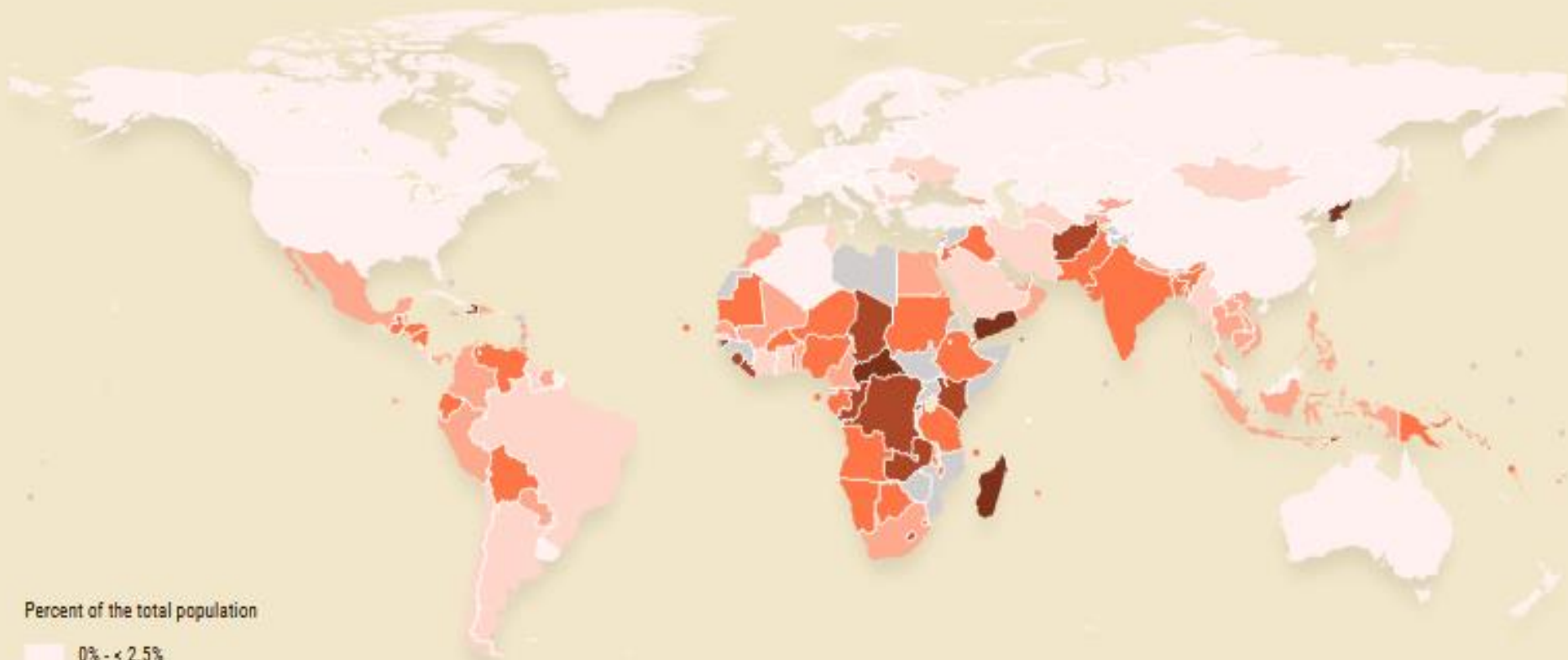
Final boundary between the Republic of Sudan and the Republic of South Sudan has not yet been determined. Dotted line represents approximately the line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties.

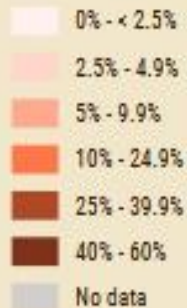
FAO HUNGER MAP

Prevalence of Undernourishment 2019-2021

SDG Indicator 2.1.1

Percent of the total population

Source: FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO, 2022. *The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable.* Data are available on FAOSTAT (<https://www.fao.org/faostat/en/#data/YS>)

The boundaries and names shown and the designations used on this map(s) do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of FAO concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers and boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Final boundary between the Republic of Sudan and the Republic of South Sudan has not yet been determined. Dotted line represents approximately the Line of Control in Jammu and Kashmir agreed upon by India and Pakistan. The final status of Jammu and Kashmir has not yet been agreed upon by the parties.

۱- بهم خوردن توازن عرضه و تقاضا و پررنگ شدن مناقشات مرتبط با غذا

عرضه

۱- کم شدن آب آبخوانها: عربستان به دلیل کم شدن آب آبخوانهای اصلی در سال ۲۰۱۶ کشت گندم را کنار می گذارد. ایران سالانه ۵ میلیارد تن آب اضافی از آبخوانهای خود بر می دارد که معادل آب مورد نیاز برای تولید یک چهارم محصول سالانه غله است

۲- فرسایش خاک: در مغولستان طی سه دهه اخیر به دلیل فرسایش شدید، تولید غله ۵۰٪ کاهش یافته است

۳- افزایش دما: یک درجه افزایش درجه حرارت در طی فصل رشد، عملکرد گندم، جو، برنج و ذرت را ۱۰٪ کاهش می دهد. تا پایان قرن حاضر ۶ درجه افزایش درجه حرارت پیش بینی شده است. از سال ۱۸۸۰ که ثبت درجه حرارت جهانی آغاز شده، ده سالی که گرمترین سالها بوده اند همگی مربوط به بعد از ۱۹۹۶ هستند

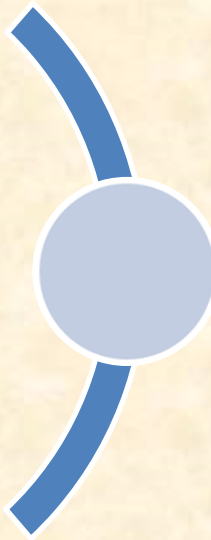
۱- افزایش جمعیت: در زمانی که شما این جمله را می خوانید، ۲۰ نفر دیگر به جمعیت جهان اضافه خواهد شد. تا هفته دیگر همین موقع، جمعیتی به اندازه یک شهر جدید، در حد و اندازه بیرمنگام در انگلستان متولد خواهد شد. پیش بینی می شود که در سال ۲۰۵۰، جمعیت جهان با ۱۰۰٪ افزایش نسبت به سال ۱۹۸۸ داشته به ۱۱ میلیارد نفر برسد

۲- افزایش تقاضای مصرف پروتئین: سه میلیارد نفر در تلاش برای مصرف پروتئین بیشترند و سرانه غلات در آمریکا و کانادا ۸۰۰ کیلوگرم است

۳- مصرف مواد غذایی به عنوان سوخت: یک میلیارد خودرو موجود سوخت می خواهد و بخشی از سوخت آنها را غلات تامین می کنند. امروزه اقتصاد انرژی و اقتصاد موارد غذایی به هم گره خورده است. غله لازم برای پر کردن باک یک ماشینی شاسی بلند با سوخت الکلی لازم برای تغذیه یک انسان در یک سال برابری می کند

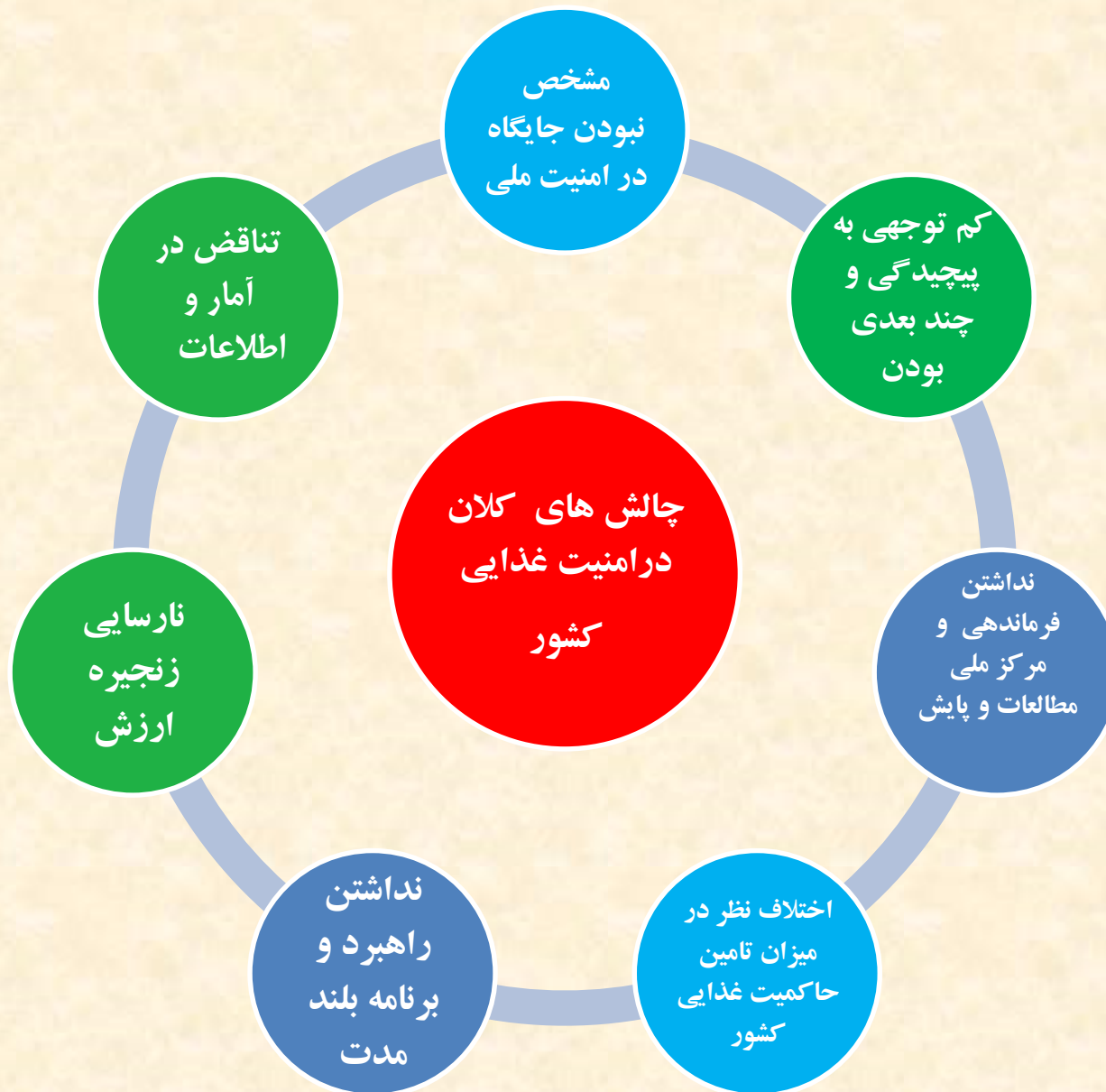
تقاضا

فهرست
مطالب

مهمترین چالش
های امنیت
غذایی کشور

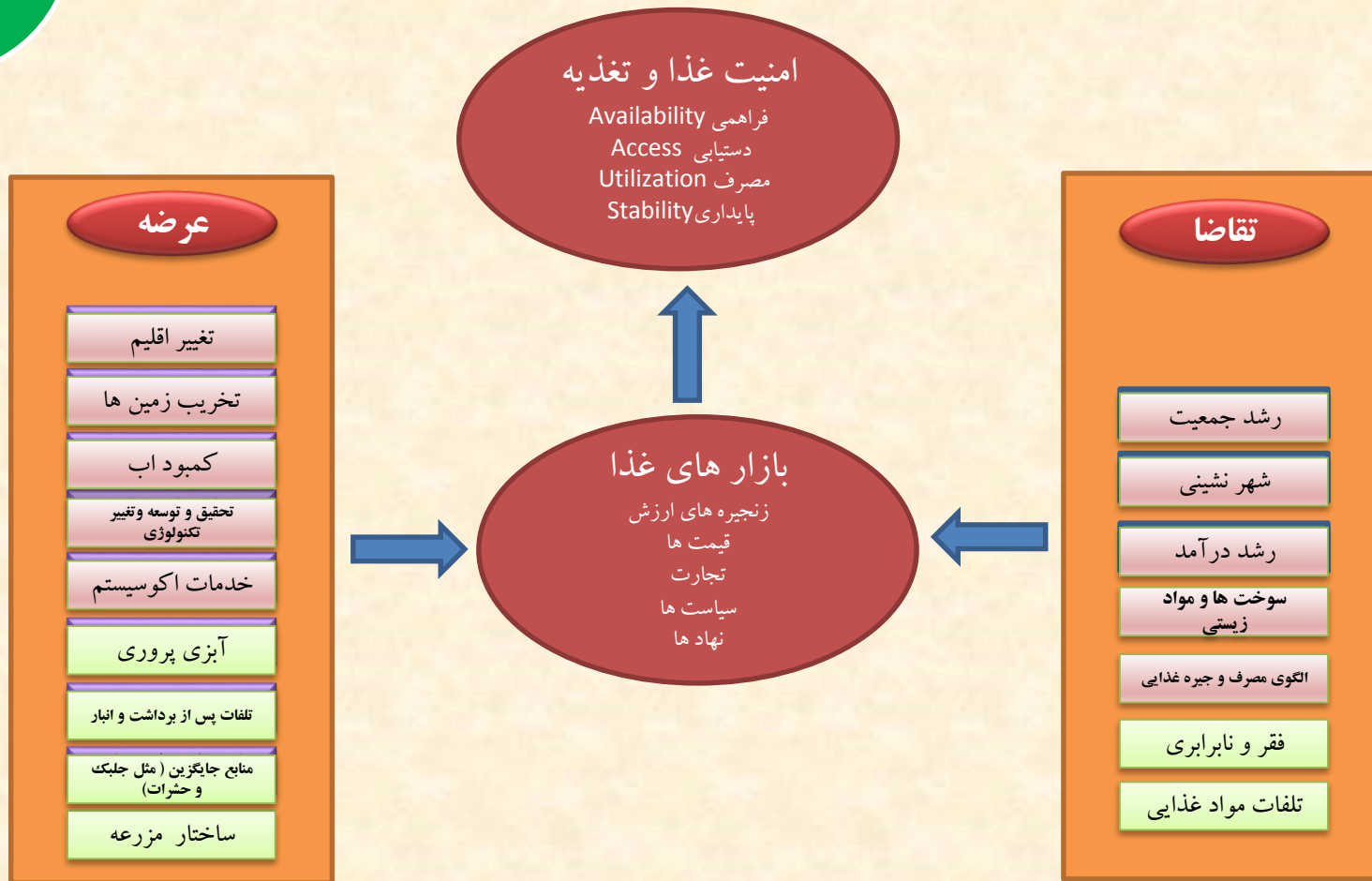
علاوه بر چالش های خرد و موضوعی

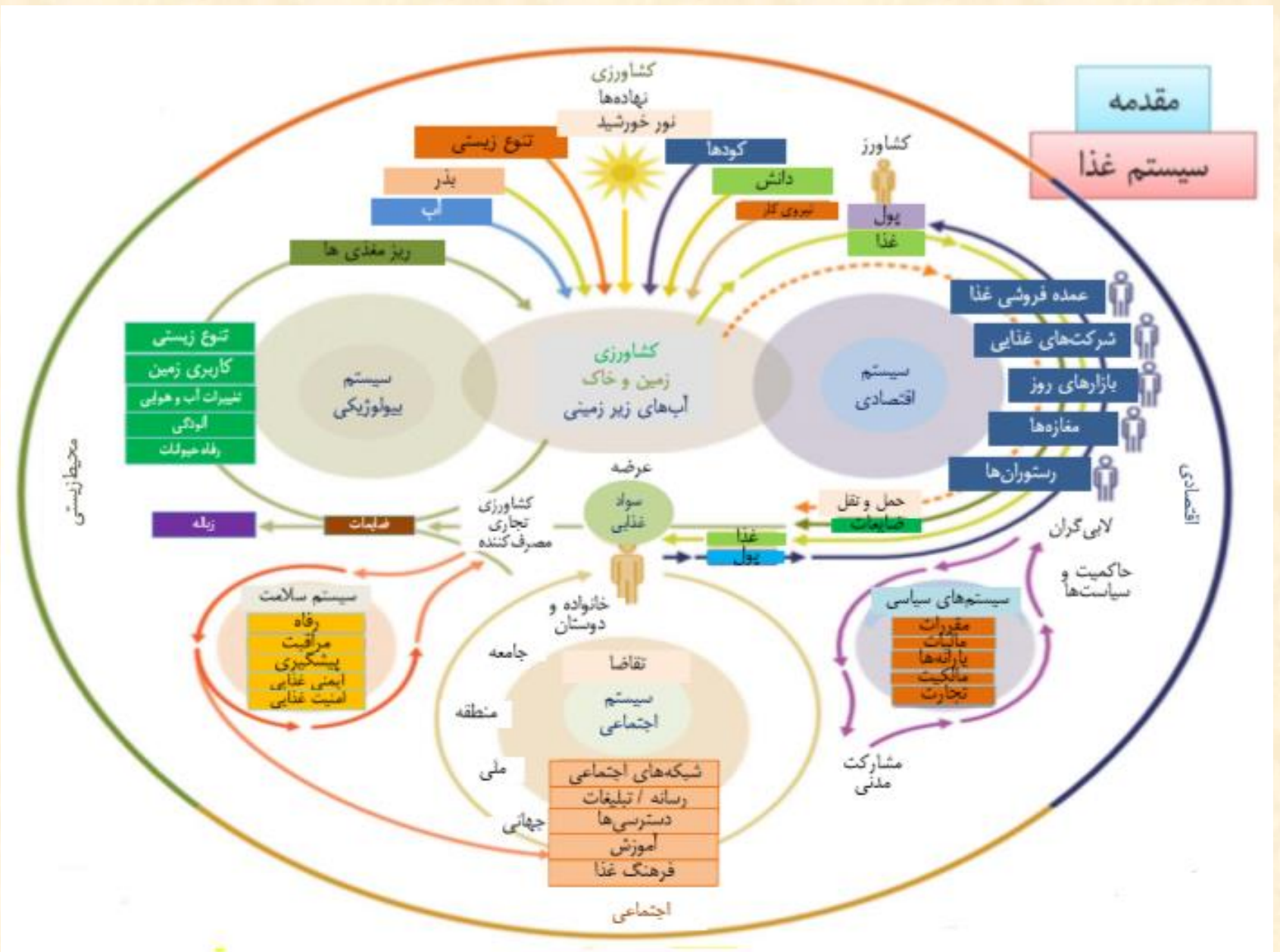
جایگاه در
امنیت ملی

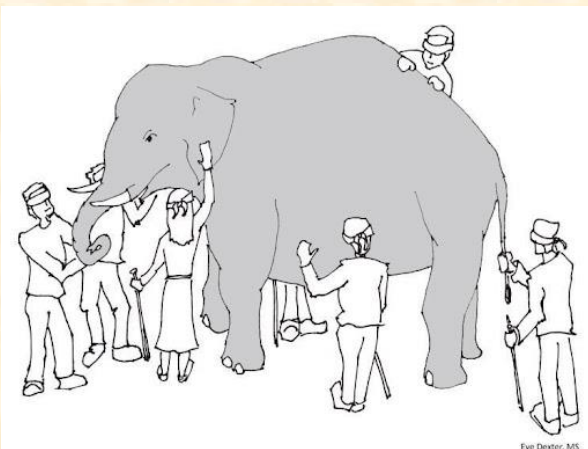
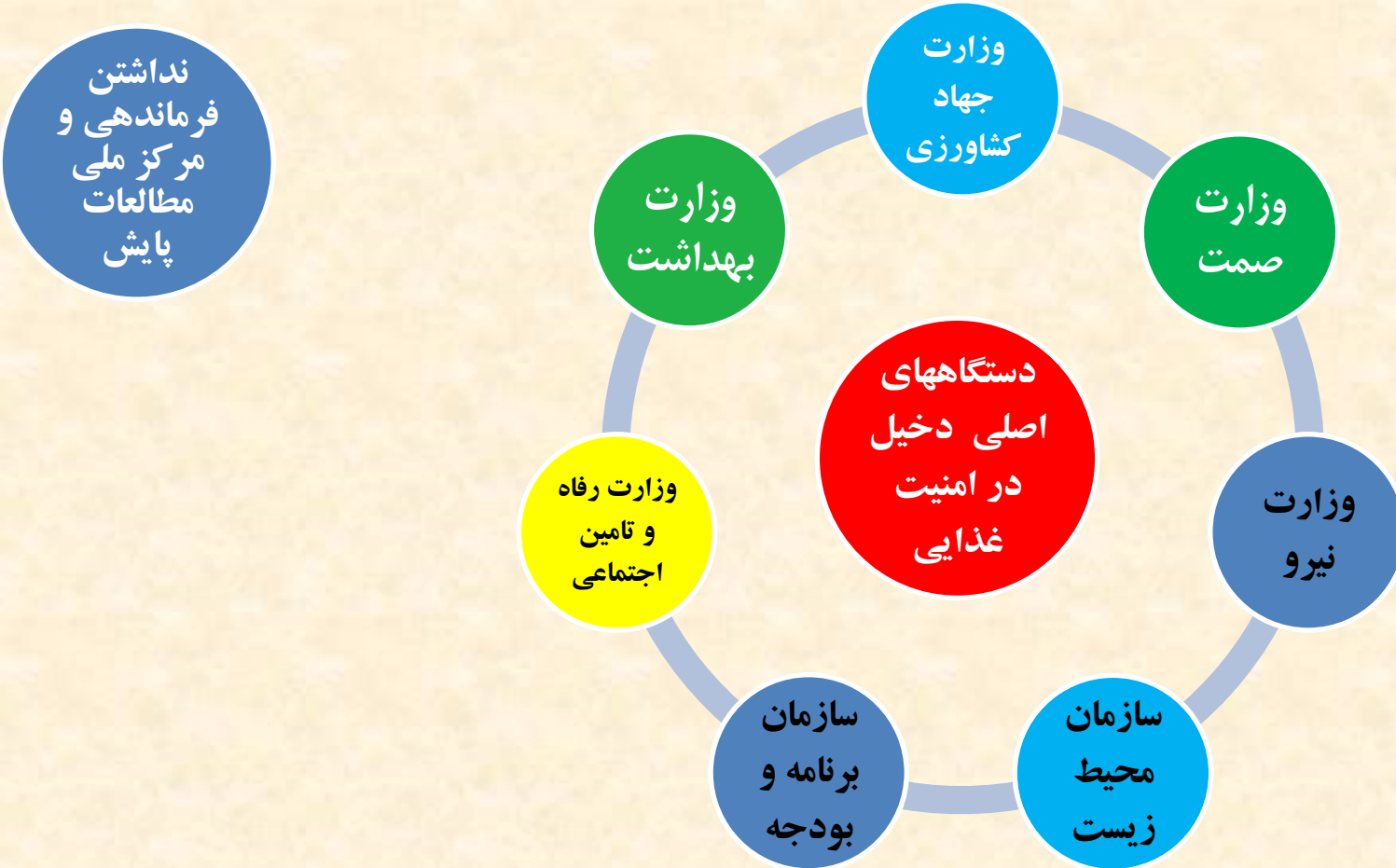

پیچیدگی و
چند بعدی
بودن

عوامل موثر بر امنیت غذایی

بیش از ۱۵ مرکز مطالعات امنیت غذایی

کاتوری که در گزاره کاری خود ۱۳ سال تصدی وزارت کشاورزی را دارد، گفته با افزایش جمعیت مخالف نیست اما برای تامین غذای مورد نیاز جمعیت لازم نیاز به واردات داریم.

۶۰ تا حداقل ۵۰ میلیون

عیسی کاتوری، در میان سیاستمداران بیش از هر چیز با «مخالفه‌کاری» شناخته می‌شود. تمرکز و گاهی تعصب او بر اجرای سیاست‌های توسعه‌محور، باعث شده تا کاتوری عموماً موضع‌گیریهایی منفیانه در مسائل محیط روستایی داشته باشد. موضع افقی رئیس ماجرایی ظرفیت منابع طبیعی کشور برای تامین آذوقه مردم هم چیزی از همین جنس است. عیسی کاتوری در حالی از ناتوانی کشور در تامین منابع غذایی جمعیت بیش از ۶۰ میلیون نفر صحبت می‌کند که به ادعای بسیاری از گزارشگران، کشور ما توان میزبانی از جمعیتی به مراتب بیش از این عدد را دارد.

خبرگزاری تسنیم، وزیر جهاد کشاورزی دولت نهم گفت: ایران ظرفیت تولید و تامین غذایی ۳۰۰ میلیون نفر را بدون واردات دارد.

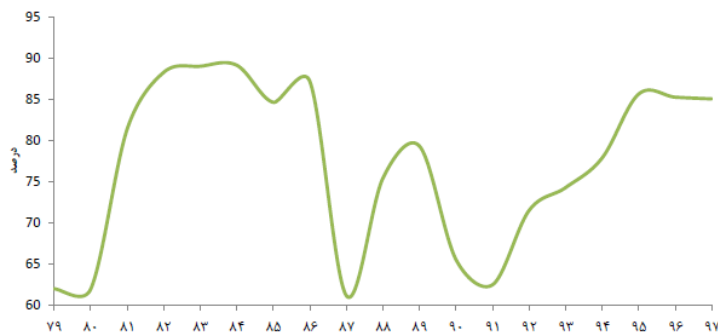
محمدرضا اسکندری در گفت‌وگو با خبرنگار سلامت «خبرگزاری تسنیم» درباره توانایی تولیدات غذایی کشور برای تامین غذای ایرانیان با توجه به سیاست‌های افزایشی جمعیت اظهار داشت: از همین ظرفیت موجودی که در اختیار وزارت کشاورزی است به راحتی می‌توان غذای مردم کشور را تامین کرد.

وی در پاسخ به این پرسش که آیا تامین غذایی ایرانیان با وجود افزایش جمعیت بدون اتکا به واردات امکان‌پذیر است، بیان داشت: بله، البته به هر حال یک ظرفیت تولید در کشور وجود دارد ولی این ظرفیت تولید کنونی می‌تواند غذای بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون نفر را تامین کند.

اسکندری در توضیح بیشتر در این مورد عنوان کرد: حال ممکن است در برخی از اقسام مازاد داشته باشیم و صادر کنیم، در بعضی از اقسام نیز کسری آن را وارد کنیم، ولی این واردات خیلی جزئی است، بنابراین به همان اندازه که می‌توانیم صادرات کنیم واردات نیز امکان دارد.

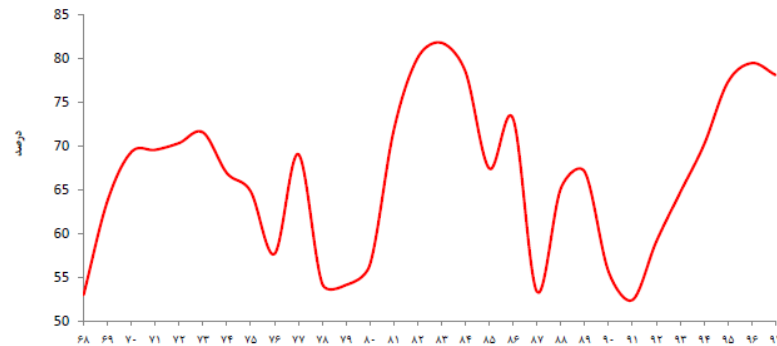
بخش کلان- ارزیابی عرضه سرانه مواد غذایی و انرژی و پروتئین حاصل از آن

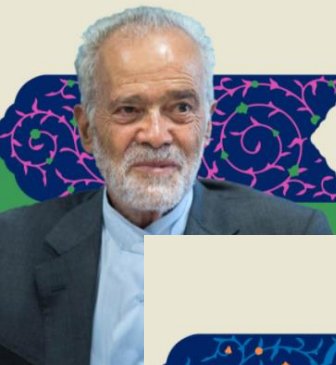
درصد خودکفایی تامین پروتئین طی سالهای ۶۸ الی ۹۷

بخش کلان- ارزیابی عرضه سرانه مواد غذایی و انرژی و پروتئین حاصل از آن

درصد خودکفایی تامین انرژی طی سالهای ۶۸ الی ۹۷

تاریخ شفاهی کشاورزی

تاریخ شفاهی کشاورزی ایران در قرن اخیر

تاریخ شفاهی کشاورزی

تاریخ شفاهی کشاورزی ایران در قرن اخیر

قسمت ۲

تاریخ شفاهی کشاورزی

تاریخ شفاهی کشاورزی ایران در قرن اخیر

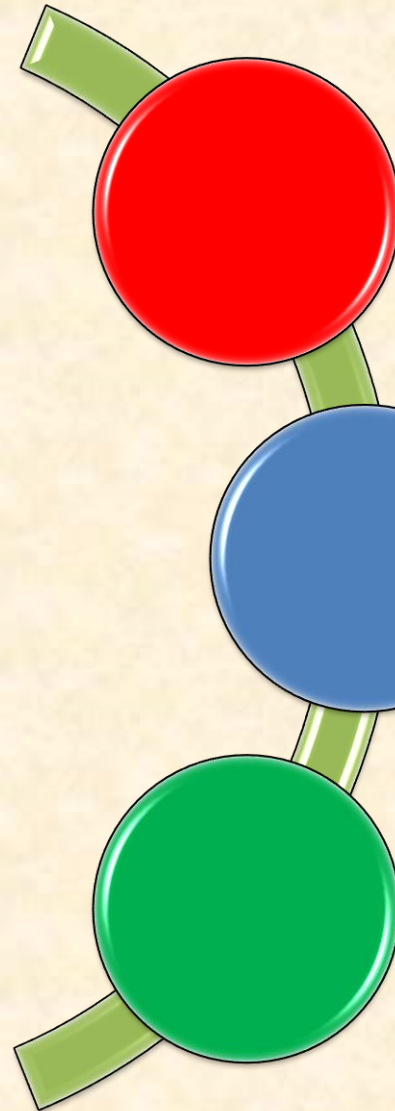
قسمت ۵

تاریخ شفاهی کشاورزی

تاریخ شفاهی کشاورزی ایران در قرن اخیر

قسمت ۱۵

گفت و گو با دکتر علیرضا کوچکی

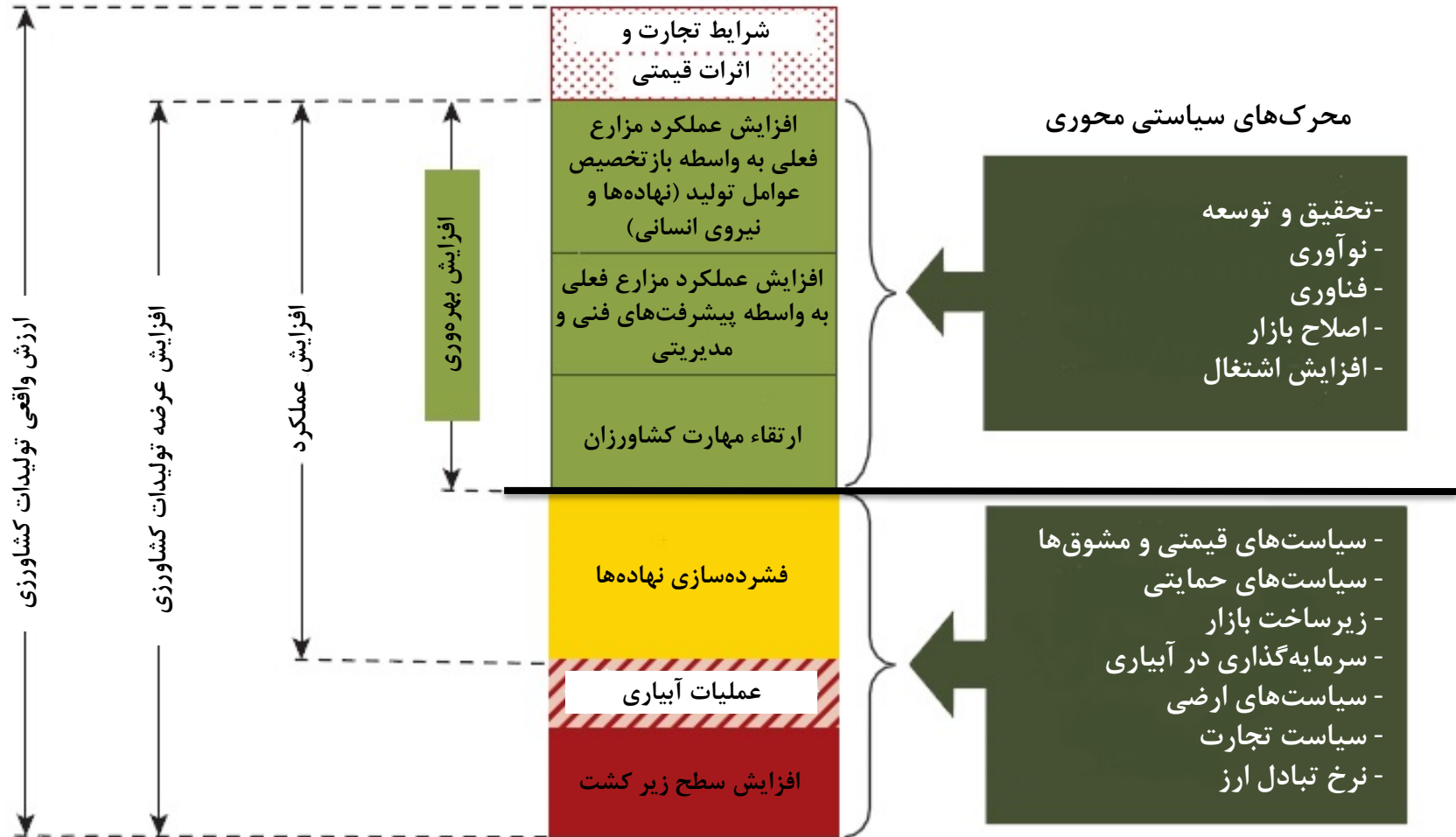

ورشکستگی آبی و توقف روند
خود کفایی (ظرفیت کشور)

توانایی تبدیل به قدرت غذایی
منطقه (ظرفیت بخش)

جبران روند های تخریبی و نیل به
خود کفایی در محصولات اساسی
(از طریق افزایش بهره‌وری)

نقش فناوری در افزایش تولیدات کشاورزی

راهبرد و
برنامه بلند
مدت امنیت
غذایی

۲. دسترسی

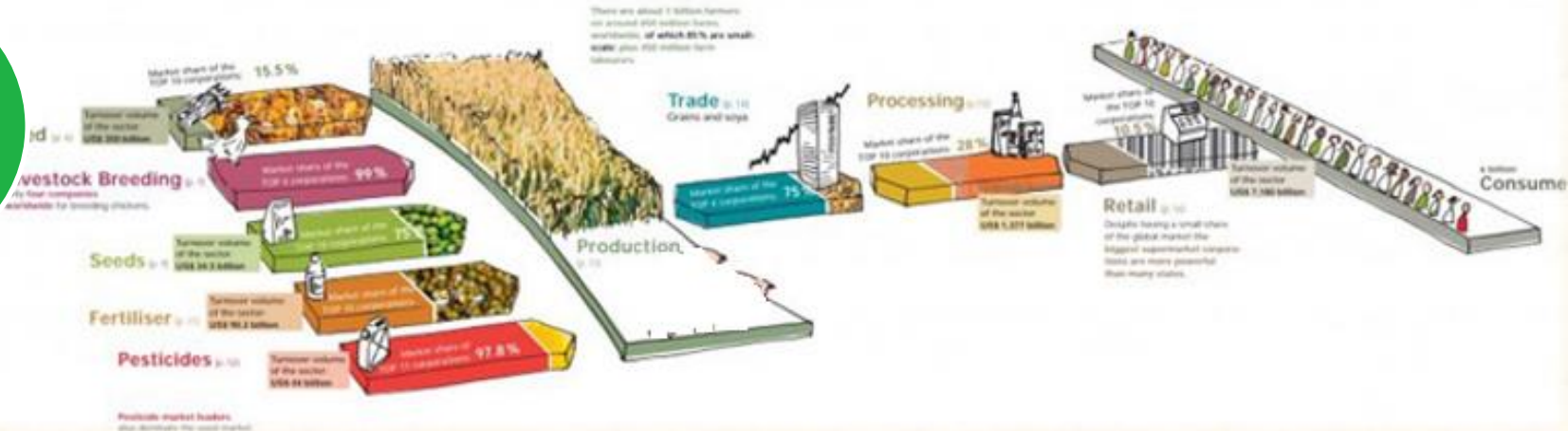
۱. فراهمی یا عرضه غذا

امنیت غذایی

۴. مصرف سلامت

۴. ثبات و پایداری

زنجیره غذا و زنجیره ارزش

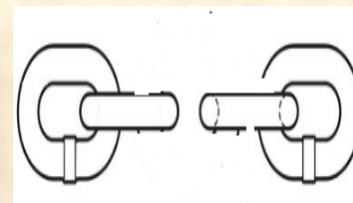
چند حلقه ضعیف موازی

حلقه ناجور

حلقه آسیب دیده

حلقه ضعیف

حلقه مفقوده

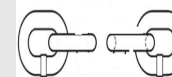
چند حلقه ضعیف موازی

حلقه ناجور

حلقه آسیب دیده

حلقه ضعیف

حلقه مفقوده

سلامت غذا
مدیریت بازار
نظام پژوهش
تشکل ها

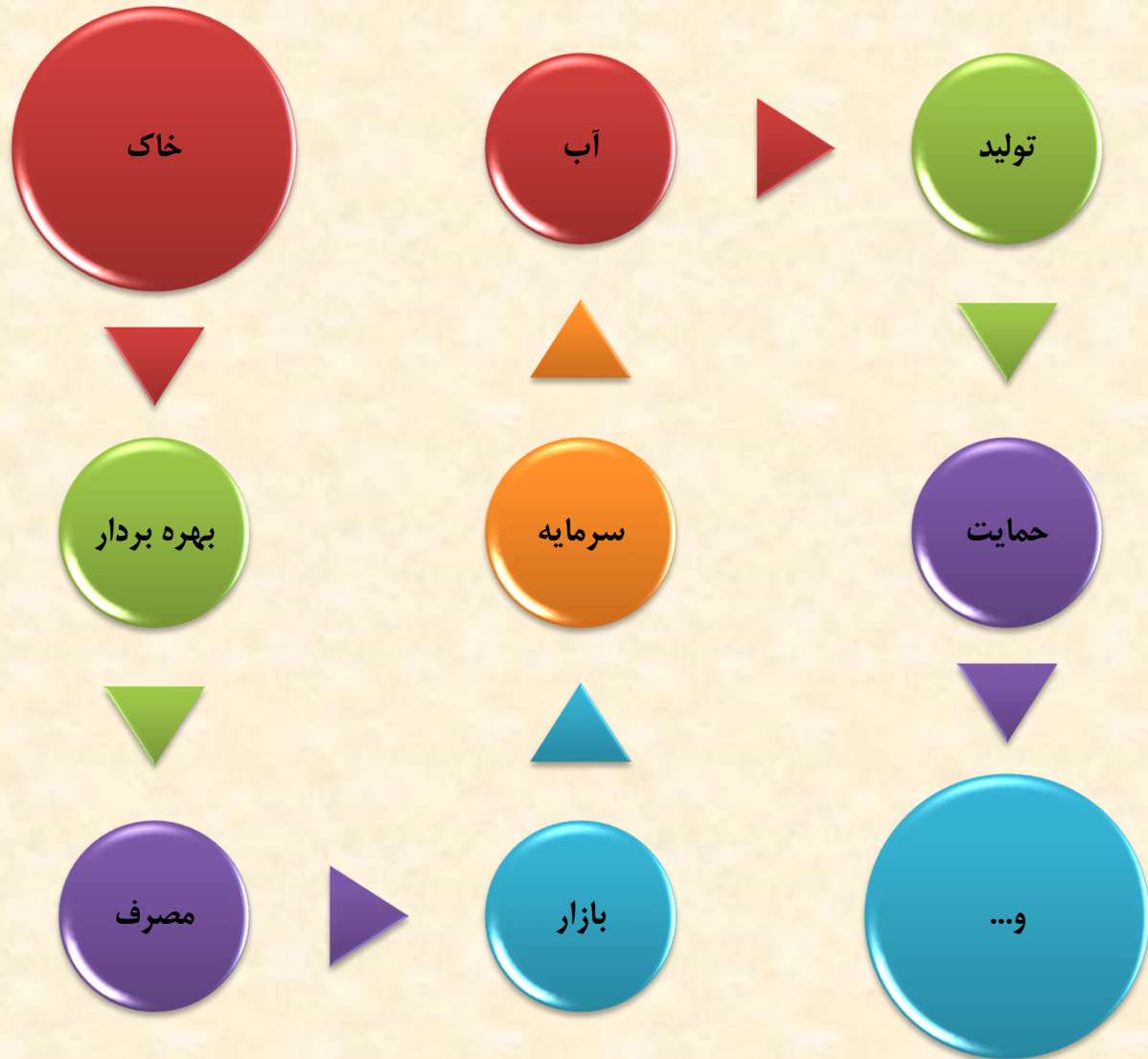
- مدیریت آب
- مدیریت بازار

- خاک و زمین
- کشاورزی
- آب
- نظام آموزش
- منابع طبیعی
- تنوع زیستی

- سلامت غذا
- کیفیت غذا
- انتقال فناوری
- سرمایه گذاری در
- کشاورزی
- حمایت از تولید
- تولید علوفه
- تولید روغن

- نظارت بر سلامت مواد خام
- گیاهی
- تولید برخی نهاده ها
- ناوگان حمل و نقل تخصصی
- کشاورزی
- مدیریت بقایا، تلفات و ضایعات
- نظام اطلاعات

تناقض در
آمار و
اطلاعات و

فهرست
مطالب

مهمترین
گزارش ها در
خصوص امنیت
غذایی کشور

گزارش طرح تحقیقاتی

تحلیل امنیت غذایی کشور تا ۲۰۵۰ با مدل سازی همبست آب، زمین، غذا و محیط زیست: چشم انداز و سیاست های لازم

مجری:

افشین سلطانی

همکاران:

اسکندر زند، سید مجید عالیمقام، علیرضا نه‌بندانی، حسین بارانی، الیاس سلطانی، بنیامین ترابی، ابراهیم زینلی،
شهرزاد میرکریمی و رامتین جولایی

زمستان ۱۳۹۸

این گزارش به سفارش سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان (قرارداد شماره ۲۹۴۶۸/۲۱۱ مورخه ۹۷/۶/۲۵) تهیه شده است. در صورت استفاده به صورت زیر ارجاع داده شود: ((سلطانی، ا.، زند، ا.، عالیمقام، م.، نه‌بندانی، ع.، حسین بارانی، سلطانی، ا.، ترابی، ب.، زینلی، ا.، ح.، میرکریمی، ش.، جولایی، ر. ۱۳۹۸. تحلیل امنیت غذایی کشور تا ۲۰۵۰ با مدل سازی همبست آب، زمین، غذا و محیط زیست: چشم انداز و سیاست های لازم. گزارش طرح تحقیقاتی. سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی))

سازمان ملی تحقیقات سلامت و خدمات بهداشتی درمانی ایران
موسسه ملی تحقیقات سلامت

سازمان ملی تحقیقات سلامت
موسسه ملی تحقیقات سلامت

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

گزارش نهایی طرح بررسی، تحلیل و تدوین سند ملی تغذیه و امنیت غذایی کشور

به نام خدا

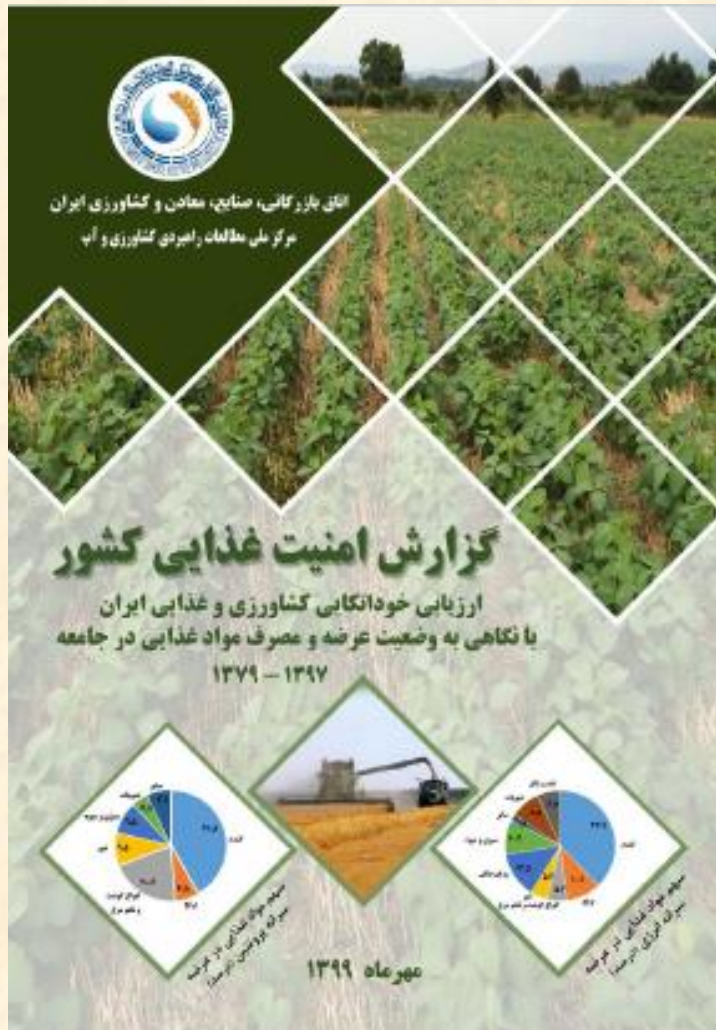
مرکز ملی مطالعات راهبردی کشاورزی
و آب

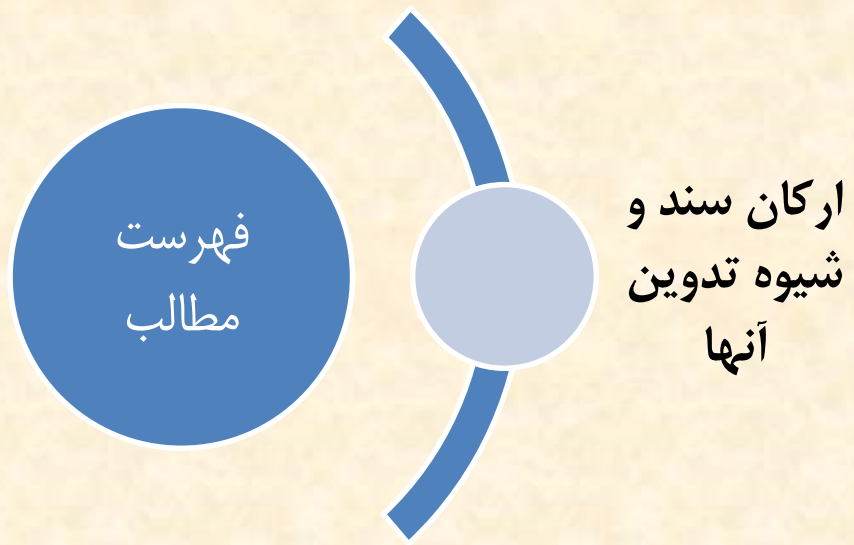
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و
کشاورزی ایران

بررسی وضعیت امنیت غذایی ایران

محمد حسین شریعتمدار
عباس کشاورز
عبدالرحیم خسروی
روجا کیان پور
بهزاد فکاری

آبان ماه ۱۳۹۹

بِسْمِ تَعَالَى

۸۳۶۰/۹۹
۳۳۱/۱/۲۹

جناب آقای دکتر اسکندر زند

با اعتماد به فضل الهی و نظر به مراتب تعهد و سوابق ارزشمند علمی و اجرایی جنابعالی، به موجب این حکم به عنوان دبیر کمیسیون تدوین سند ملی دانش بنیان کشاورزی و غذاه مصوب می‌شوید. شتظار می‌رود ضمن ایجاد بهرجهت فعال در وزارت جهاد کشاورزی و با بهره‌گیری از ظرفیت کارشناسی تحکیمی درون وزارت و هماهنگی با رئیس محترم کمیسیون در زمان تعیین شده، پیش نویس سند مزبور تدوین و به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه گردد.

امید است با استعانت از ذات اقدس الهی، همتی بلند و تلاش بی‌وقفه در انجام مسئولیت محوله در مسیر تحقق منویات مقام معظم رهبری «علم و خدمت به نظام مقدس جمهوری اسلامی» موفق و مؤید باشید.

کاظم خاوازی
وزیر جهاد کشاورزی

سیدرضا عاملی

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی

کمیسیون تدوین سند (رئیس کمیسیون دکتر مخبر دزفولی) (مشاور عالی، دکتر خیام نکویی)

(با مشارکت ۳۴ نفر از صاحب نظران و نمایندگان دستگاهها و بخش های تاثیر گذار)

دبیرخانه تدوین سند (دبیر سند: دکتر زند)

(با مشارکت اتحادیه انجمن های علمی، نظام مهندسی کشاورزی و دامپزشکی، اتحادیه دانشکده های کشاورزی، اتاق بازرگانی، نماینده وزارتخانه های و دستگاههای مرتبط و شخصیت های علمی)

کارگروه تلفیق

(دکتر دانشیان)

با مشارکت مسئولین و یا نمایندگان کارگروهها

کارگروه
شاخص ها و
واژه ها

دکتر صوفی زاده
و دکتر مهدوی

کارگروه
اقتصاد

دکتر کیانی
راد

کارگروه
مصرف و
سلامت

خانم دکتر
عبداللهی،
آقایان دکتر
خلج و
دکتر
حسینی

کارگروه
تولید

مهندس
کشاورز

کارگروه
پایداری

آقای
مهندس
جلالی

کارگروه
اسناد پشتیبان

خانم دکتر
قاسمی

مسئول امور هماهنگی دبیرخانه:
خانم دکتر قاسمی

مسئول امور هماهنگی کمیسیون:
آقای دکتر فرهادی

اخذ نظرات و مفاهیم
جلسه ۲

مرور اسناد و گزارش ها
جلسه ۲

مروری بر ظرفیت ها و
محدودیت های کشور
جلسه ۱۱

پرداختن به
چارچوب و متن سند
جلسه ۱۵

جلسه	تاریخ	کلیات	شرح مصوبات	متولی	عضو مدعو
اول	۹۹/۷/۱۹	طرح موضوع	اخذ نظرات اعضا و تعیین دستور کار جلسه بعد	-	-
دوم	۹۹/۷/۲۷	کلیات و بیان	۱- تبیین و ارائه تعاریف، مفاهیم و چارچوبهای امنیت غذایی با نگاه استفاده از تجربیات جهانی ۲- تحلیلی بر گزارش ایران ۲۰۲۰	دکتر مهدوی دکتر مهدوی	-
سوم	۹۹/۸/۳	مرور اسناد موجود	۱- ارائه گزارش مروری بر وضعیت گذشته و موجود کشاورزی کشور ۲- ارائه سند ملی تغذیه و امنیت غذایی دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی کشور ۳- برنامه علم و فناوری امنیت غذایی	مهندس کشاورز دکتر دل پیشه دکتر عسگری	-
چهارم	۹۹/۸/۱۰		امنیت غذایی کشور تا اقل ۲۰۵۰ جمع آوری و ارائه اسناد و قوانین بالادستی تدوین شده در حوزه امنیت غذایی	دکتر سلطانی دکتر گیانی راد	-
پنجم	۹۹/۰۸/۲۴	آشنایی با ظرفیتها و چالش های بخش	ابنین وضع موجود آب کشور تبیین وضع موجود اقتصاد غذا	مهندس کشاورز دکتر گیانی راد	دکتر شاه توشی
ششم	۹۹/۰۹/۰۱		ابنین وضع تغییر اقلیم و آینده کشاورزی ایران در افق ۲۰۵۰ گزارش مقایسه تغییرات بارش و دمای کشور با سایر کشورها	دکتر سلطانی دکتر افتخاری	دکتر حقیقت، دکتر مهران زند
هفتم	۹۹/۰۸/۰۸		ابنین وضع موجود خاک و زمین بررسی اسناد ملی و استانی آمایش سرزمین	دکتر بازرگان دکتر گیانی راد	مهندس اکبری، مهندس اورنگی، دکتر نیک کانی، دکتر مگرچی
هشتم	۹۹/۰۹/۱۵		ابنین وضع موجود منابع طبیعی و تنوع زیستی ابنین وضع موجود تولیدات زراعی، باغی، دام، طیور و (آبزیان)	دکتر منصور مهندس کشاورز	دکتر جلیلی، دکتر نیک کانی معاونین مرتبط وزارتخانه و مؤسسات و انجمن های علمی مرتبط
نهم	۹۹/۰۹/۲۲		ابنین وضع موجود منابع انسانی و مسائل اجتماعی بخش ظرفیتهای شبکه تعاون روستایی در راستای امنیت غذایی	دکتر مویذی دکتر شاه پسند	مهندس اسرودر، مهندس زرایی، دکتر صفری، دکتر رمضان زند
دهم	۹۹/۹/۲۹		ابنین وضع موجود سلامت، امنیت غذا و تغذیه وضعیت اقلیم ایران و جهان	دکتر سلطانی دکتر حقیقت	مهندس اسرودر، مهندس زرایی، دکتر صفری، دکتر رمضان زند
یازدهم	۹۹/۱۰/۰۶		وضعیت اقلیم ایران و جهان	دکتر حقیقت	مهندس اسرودر، مهندس زرایی، دکتر صفری، دکتر رمضان زند
دوازدهم	۹۹/۱۰/۱۳		نقش فناوری در امنیت غذایی و تحلیل گزارش های ارائه شده ارائه چارچوب اولیه سند	دکتر فراه پاشی دکتر زند	دکتر فراه پاشی دکتر زند
سیزدهم	۹۹/۱۰/۲۰		وضعیت تحولات جمعیتی شاخص های امنیت غذایی	دکتر محزون دکتر عبدالهی نسب	دکتر محزون دکتر عبدالهی نسب
چهاردهم	۹۹/۱۰/۲۷		تدوین چارچوب سند و شاخص ها ارائه کاربرگهای بخش آب، خاک، هیدرا، منابع طبیعی و منابع انسانی	دکتر زند	دکتر زند
پانزدهم	۹۹/۱۱/۰۴	ارائه کاربرگهای انگوی مصرف، سبب تغذیه ای و سوء تغذیه ارائه کاربرگهای منابع انسانی، مدیریت تولید و دانش و اطلاعات	دکتر زند	دکتر زند	
شانزدهم	۹۹/۱۱/۱۱	ارائه کاربرگهای اقتصاد ارائه دامنه کاربرگهای اقتصاد	دکتر گیانی دکتر گیانی	دکتر گیانی دکتر گیانی	
هفدهم	۹۹/۱۱/۱۸	بررسی کاربرگهای تولیدات زراعی بررسی کاربرگهای تولیدات باغی	مهندس کشاورز مهندس کشاورز	مهندس کشاورز مهندس کشاورز	
هجدهم	۹۹/۱۱/۲۵	بررسی کاربرگهای تولیدات دام و طیور و آبیان بررسی کاربرگهای نهاده ها، پسماند و ضایعات	مهندس کشاورز دکتر گیانی	مهندس کشاورز دکتر گیانی	
نوزدهم	۹۹/۱۲/۰۲	بررسی کاربرگهای ماکرواقتصاد، بحران، فرهنگ، بهداشت	دکتر عباسی، موسوی، خلج،	دکتر عباسی، موسوی، خلج،	
بیستم	۹۹/۱۲/۰۹				
بیست و یکم	۹۹/۱۲/۱۶				
بیست و دوم	۹۹/۱۲/۲۳				
بیست و سوم	۰۰/۰۱/۳۱				
بیست و چهارم	۰۰/۰۱/۲۸				
بیست و پنجم	۰۰/۰۲/۰۴				
بیست و ششم	۰۰/۰۲/۱۱				

دبیرخانه

سند

(۳۰ جلسه)

اخذ نظرات و مفاهیم
جلسه ۲

مرور اسناد و گزارش ها
جلسه ۳

مروری بر ظرفیت ها و
محدودیت های کشور
جلسه ۱۰

کمیسیون سند
(جلسه ۳۰)

پرداختن به
چارچوب و متن سند
جلسه ۱۵

جلسه	تاریخ	کلیات	شرح مصوبات	متولی
اول	۹۹/۷/۱۴	طرح	اخذ نظرات اعضا	-
دوم	۹۹/۸/۵	موضوع	اخذ نظرات اعضا	-
سوم	۹۹/۸/۱۹	مرور اسناد موجود و بررسی ظرفیت های موجود کشور	ارائه گزارش مروری بر وضعیت گذشته و موجود کشاورزی کشور	مهندس کشاورز
چهارم	۹۹/۹/۳		ارائه سند ملی تغذیه و امنیت غذایی دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی کشور	دکتر دل پیشه
پنجم	۹۹/۹/۱۰		امنیت غذایی کشور تا اقی ۲۰۵۰	دکتر سلطانی
ششم	۹۹/۹/۱۷		چارچوب اولیه سند	دکترزاد
هفتم	۹۹/۹/۲۴		تبیین وضع موجود آب کشور	مهندس کشاورز
هشتم	۹۹/۱۰/۱		تبیین وضع موجود اقتصاد غذا	دکتر کیانی راد
نهم	۹۹/۱۰/۸		تبیین وضع موجود سلامت، ایمنی غذا و تغذیه	دکتر دل پیشه
دهم	۱۰۹۹/۱۵		تبیین وضع موجود خاک و زمین	دکتر باقر گان
یازدهم	۹۹/۱۰/۲۲		تبیین وضع موجود منابع طبیعی و تنوع زیستی	دکتر معصوم
دوازدهم	۹۹/۱۰/۲۹		تبیین وضع موجود منابع انسانی و مسائل اجتماعی بخش	دکتر مویلی
سیزدهم	۹۹/۱۱/۶		وضعیت تحولات جمعیتی	دکتر مخبرون
چهاردهم	۹۹/۱۱/۱۳		تبیین وضع تغییر اقلیم ایران و جهان	مهندس حقیقت
پانزدهم	۹۹/۱۱/۲۰	تبیین وضع موجود تولیدات زراعی، باغی، دام، طیور و آبزیان	مهندس کشاورز	
شانزدهم	۹۹/۱۱/۲۷	تدوین بخش های سند	تدوین چارچوب سند و شاخص ها	دکترزاد
هفدهم	۹۹/۱۲/۴		ارائه کاربرگهای بخش آب، خاک، مواد، منابع طبیعی و منابع انسانی	دکترزاد
هجدهم	۹۹/۱۲/۱۱		ارائه کاربرگهای الگوی معرفه، سبد تغذیه ای و سوه تغذیه، منابع انسانی، مدیریت تولید و دانش و اطلاعات	دکترزاد
وزدهم	۹۹/۱۲/۱۸		ارائه کاربرگهای اقتصاد	دکتر کیانی، مخبرون
بیستم	۹۹/۱۲/۲۵		بررسی کاربرگهای تولیدات زراعی	مهندس کشاورز
بیست و یکم	۱۰۰۱/۱/۲۲		بررسی کاربرگهای تولیدات باغی	مهندس کشاورز
بیست و دوم	۱۰۰۱/۱/۳۰		بررسی کاربرگهای تولیدات دام و طیور و آبزیان	مهندس کشاورز
بیست و سوم	۱۰۰۱/۲/۰۶		بررسی کاربرگهای نهاده ها، پسماند و ضایعات	دکتر کیانی
بیست و چهارم	۱۰۰۱/۲/۱۳		بررسی کاربرگهای مکانیزاسیون، بحران، فرهنگ، بهداشت و جمعیت	دکتر عباسی، موسوی، خلج، سرافزاری

کمیته تلفیق سند
(در طول این ۲۲ ماه هر هفته حداقل ۵ ساعت)

در این سند تقریباً
۲۰۰ نفر و حدود ۲۰۰۰۰ ساعت کار کردند

سند شهریور ۱۳۹۹ شروع و شهریور ۱۴۰۰ آماده شد
با تغییر دولت مجدداً برای تیم جدید دولت ارائه گردید و نظرات اعمال شد

احادیث

روش نوشتن ارزش های بنیادین و رویکردهای اصلی سند

قرآن مجید

بیانیه گام دوم انقلاب

کلام رهبری

نقشه جامع علمی

قانون اساسی

کلام امام

الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت

سیاست های کلی الگوی مصرف

سیاست های کلی آب

سیاست های کلی منابع طبیعی

سیاست های کلی جمعیت

سیاست های کلی سلامت

سیاست های کلی محیط زیست

سیاست های کلی کشاورزی

رویکرد های اصلی

برآورد تولید
(افزایش تولید از محل کاهش خلاصه عملکرد، کاهش
ضایعات، افزایش بهره‌وری، تغییر الگوی کشت و
الگوی تغذیه)

**توجه به ظرفیت منابع پایه و
تکالیف قانونی**

نوشتن الگوی مصرف
(براساس نیازهای تغذیه و ظرفیت‌های
اکولوژیک)

۱۴۰۰

نگرش الزامی حاکم بر سند

۱۴۱۰

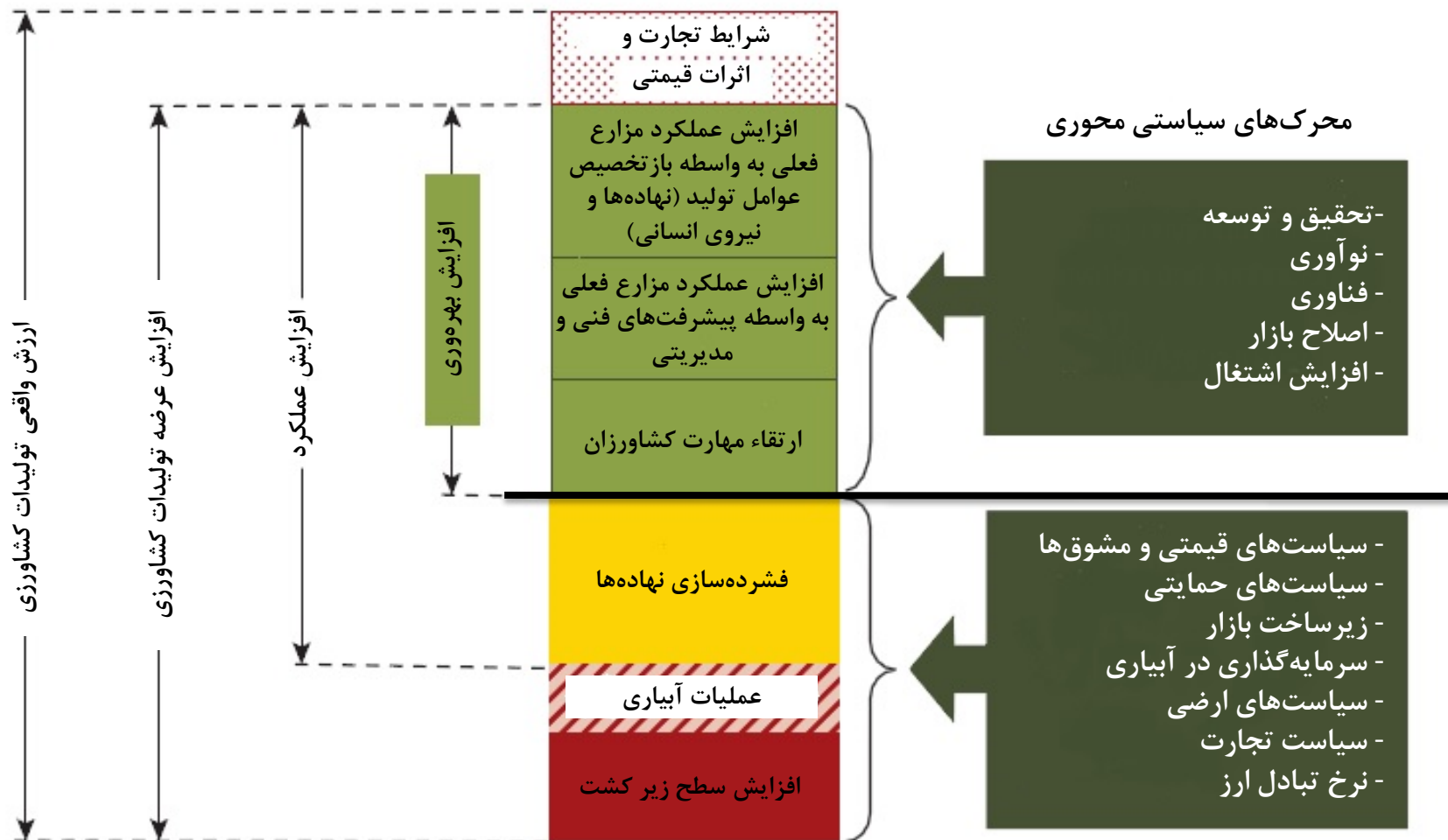
توقف روند تخریب منابع پایه (آب، خاک و تنوع زیستی)

دست‌یابی به پایداری نسبی منابع پایه

ثبات تولید محصولات کشاورزی

خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی

توجه به افزایش تولیدات از محل افزایش بهره‌وری و ظرفیت‌های مغفول

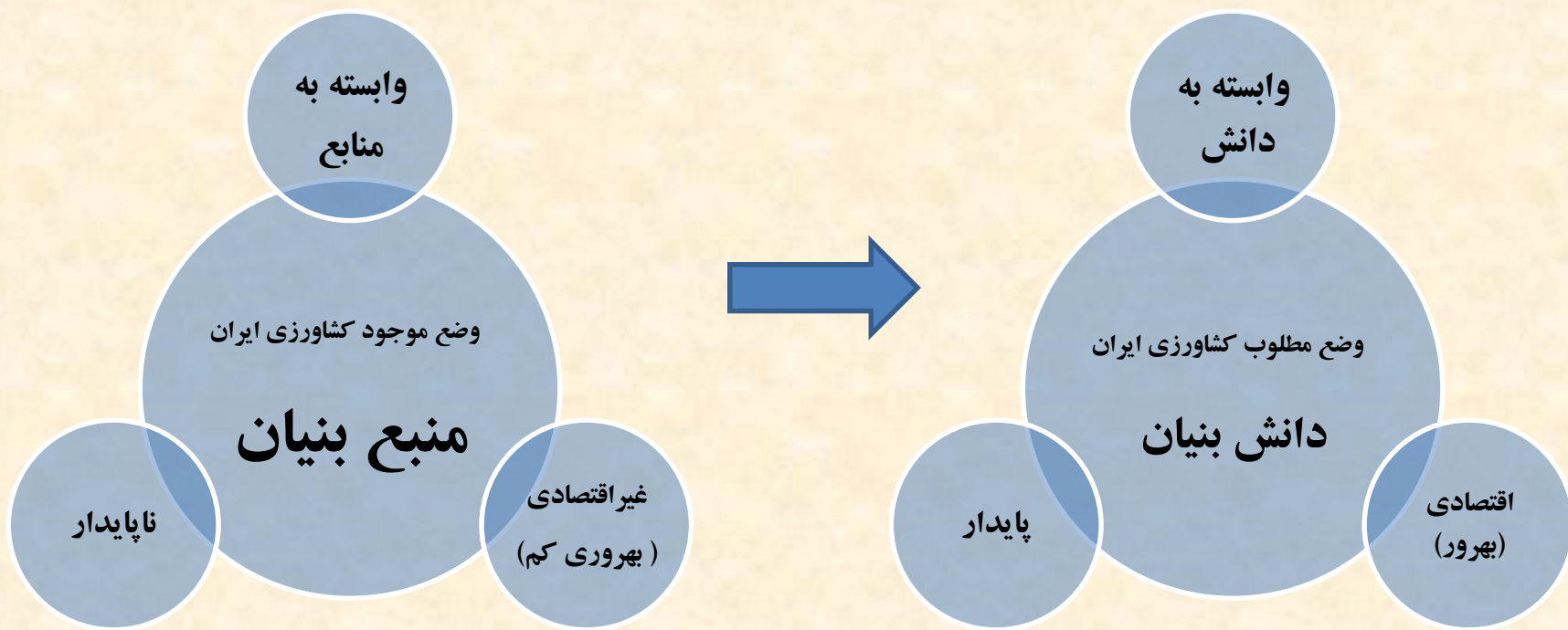
ظرفیت ها برای افزایش تولید

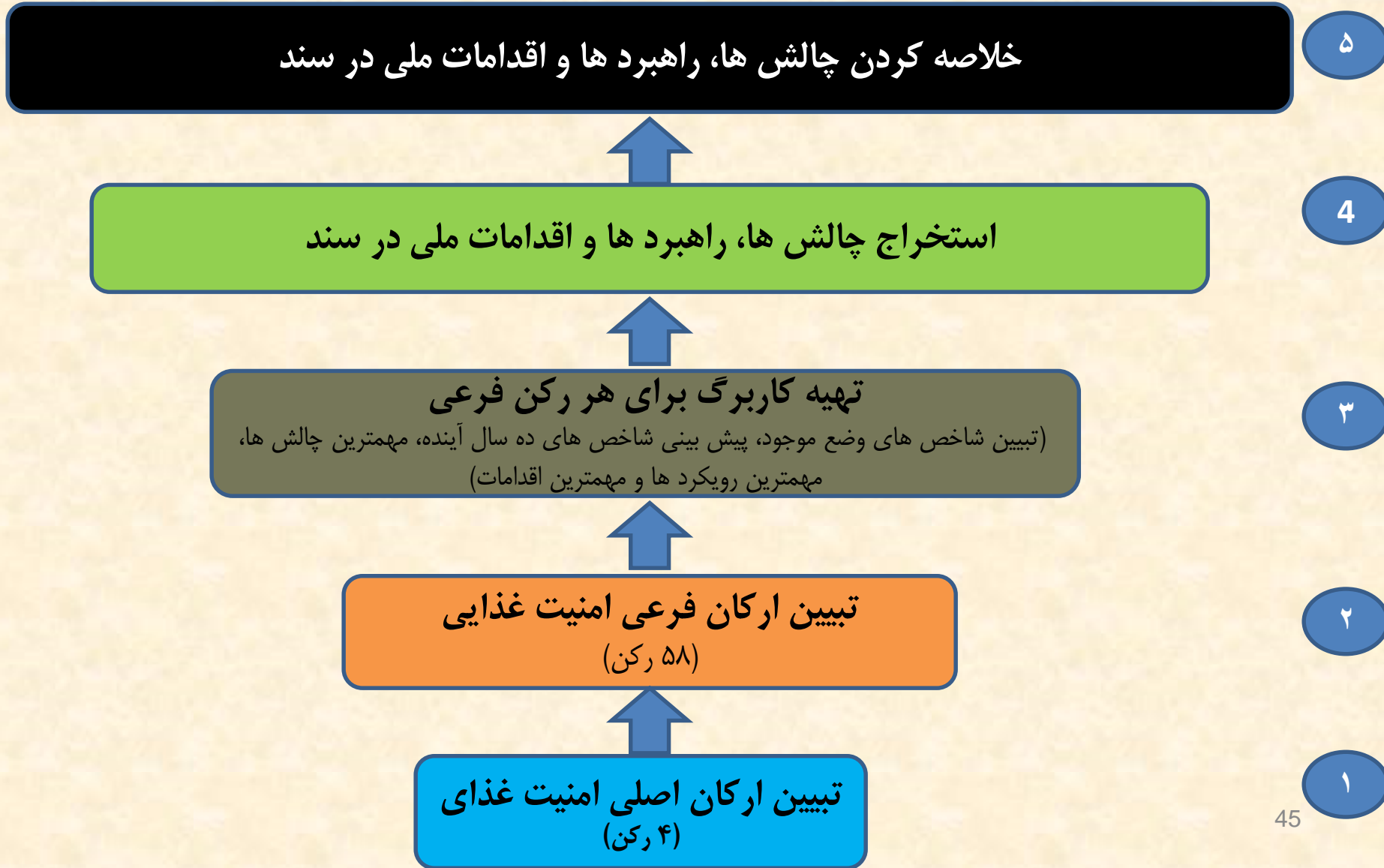

- (۱) استفاده از مواد کم آب
خواه در رژیم غذایی
(گندم ← برنج؛ گوشت
مرغ ← گوشت قرمز ...)
- (۲) کاهش تلفات-ضایعات

- فشردن سازی اکولوژیک
- (۱) بهبود راندمان آبیاری
- (۲) کاهش خلا عملکرد
- (۳) سایر (خاک ورزی و کشاورزی حفاظتی، کشت پاییزه به جای بهاره، کشت زودتر وقتی هوا خنک است، کشت نشایی، سایبان در باغات، اصلاح ارقام جدید کم آب خواه)

- شیرین سازی و انتقال آب دریا
- استفاده از آب های ژرف
- بارورسازی ابرها
- استفاده از پساب ها

۱. فراهمی غذا

۲. دسترسی به غذا

۳. مصرف و سلامت غذا

۴. تاب آوری (ثبات و پایداری)

اجزای فرعی امنیت غذایی

نمونه ای از یکی از کاربرک‌ها

حوزه فراهمی غذا

تولیدات داخلی و عوامل موثر بر آن

تولید پایدار محصولات مهم زراعی

موضوع: سند تولید پایدار گندم

شماره سند: ۱

رئیس کارگروه: مهندس عباس کشاورز

اعضای کارگروه: دکتر احمد زارع فیض آبادی - دکتر ابولقاسم حسن پور اصطهباناتی - مهندس عبدالرحیم خسروی -

دکتر بهزاد فکاری سردمایی - دکتر محمد مهدی قارسی جلی آبادی و دکتر روجا کیان پور

شاخص	وضع موجود (میانگین ۹۵-۹۸)	وضعیت در سال ۱۴۱۰	درصد رشد سالانه
سطح برداشت آبی (هزار هکتار)	۲۰۱۴	۱۳۸۶	-۳۱/۱
سطح برداشت دیم (هزار هکتار)	۳۶۳۵	۴۰۰۰	۱۰/۸٪
کل سطح برداشت (هزار هکتار)	۵۶۴۹	۵۳۸۶	-۴/۴٪
تولید آبی (هزار تن)	۸۵۶۲	۷۹۷۱	-۶/۶٪
تولید دیم (هزار تن)	۴۹۴۰	۶۸۰۰	۳۷/۷٪
کل تولید (هزار تن)	۱۳۵۰۲	۱۴۷۷۱	۱۰/۸٪
حاصلکرد آبی (تن در هکتار)	۴	۶	۵۰٪
حاصلکرد دیم (تن در هکتار)	۱	۲	۱۰۹٪
آب مورد نیاز (میلیون مترمکعب)	۹۷۵۹	۵۶۸۳	-۴۱/۴٪
بهره‌وری آب گندم آبی (کیلوگرم در مترمکعب)	۱	۱	۰٪
مصرف سرانه غذایی (گرم در روز)	۳۶۴	۳۴۲	-۶/۵٪
مصرف سرانه کل (گرم در روز)	۴۵۲	۴۱۹	-۷/۶٪
ضایعات (درصد)	۷	۵	-۲/۲٪
سیوس گیری+ (درصد)	۱۷	۱۳	-۲۵٪
بذر (درصد)	۹	۶	-۳۳٪
ضریب خودکفایی (درصد)	۱۰۰	۱۰۵	۵٪
تقاضا (هزار تن)	۱۳۴۸۵	۱۴۱۳۱	۵٪
صادرات (هزار تن)	۳۹۳	۶۴۰	۶۲٪
واردات (هزار تن)	۵۲۵	۰	-

+۲۵ درصد سیوس گیری کاملتر، و به ارد تا اواسط اضافه می‌شود.

چالش های اساسی

- پایین بودن ضریب نفوذ دانش و فناوری، متوسط عملکرد و بهره‌وری آب و بالا بودن هزینه تولید محصولات
- نارسایی در زنجیره ارزش شامل نظام تامین بذر و نشاء و محدودیت ارقام مناسب و برحصول برای اقلیم‌های مختلف، توجه ناکافی به تحقیق، تولید و استفاده از ارقام هیبرید (به ویژه در برنج، کلزا و ...)، تامین به موقع کود و آفت‌کش‌های با کیفیت، سیستم‌های آبیاری، مکانیزاسیون، برداشت، حمل و نقل، ایبار و نگهداری، صنایع تبدیلی و تکمیلی (ستی)، فرسوده بودن و توزیع نامناسب و بسته‌بندی
- توجه ناکافی به کیفیت و سلامت در برخی محصولات و بالا بودن تلفات و ضایعات
- عدم استفاده از استانداردهای ملی و بین‌المللی، کشاورزی و پایین بودن قیمت‌های تضمینی برخی

ر طول سال، مانند سبب زینبی و پیاز شامل روغن عسوراک (وابستگی ۱۹۲)، عسوراک اپایداری در خوردکفای محصولات مهمی مانند و توزیع نهاده و محصول دامی و تمرکز بر حلقه‌های عسلی آب‌بر مانند یونجه

راهبردهای رسیدن به وضع مطلوب

- افزایش ضریب نفوذ دانش و فناوری به منظور افزایش متوسط عملکرد، بهره‌وری آب و کاهش هزینه‌های تولید
- ایجاد و تکمیل زنجیره ارزش شامل نظام تامین بذر و نشاء و سفری ارقام مناسب، جدید و برحصول برای اقلیم‌های مختلف، توجه ویژه به تحقیق، تولید و استفاده از ارقام هیبرید (به ویژه در برنج، کلزا و ...)، تامین به موقع کود و آفت‌کش با کیفیت، توسعه سیستم‌های نوین آبیاری، افزایش ضریب مکانیزاسیون، بهبود عملیات برداشت، توسعه ناوگان حمل و نقل و ایبار و نگهداری، توسعه و جالبی صنایع تبدیلی، تکمیلی، بسته‌بندی و نگهداری به منظور ارتقاء کیفیت و ایجاد ارزش افزوده و کاهش تلفات و ضایعات
- ارتقاء کیفیت، ماندگاری و سلامت محصولات
- طراحی و استقرار الگوی بینه کشت، نبات‌بخشی به بازار و تنظیم زمان و میزان عرضه با توجه تقاضا
- تعیین قیمت‌های تضمینی براساس هزینه واقعی تولید، سود متعارف، حفظ رابطه مبادله داخلی و خارج بخش، نرخ رسمی تورم و هزینه تمام شده محصول مشابه وارداتی
- افزایش اپایداری تولید و کاهش وابستگی در محصولات اساسی به ویژه برنج، شکر، روغن عسوراک و عسوراک دام و طیور اپایداری در خوردکفای گندم
- حمایت از تولیدات داخلی و تحقیقات در محصولات دارای وابستگی بالا
- تنوع بخشی در تولید گیاهان حلقه‌های کم آب‌بر، ارتقاء کیفیت حلقه (در مراحل تولید، برداشت، نگهداری و سیلو) و استفاده از سایر ظرفیت‌های حلقه‌های (مانند بقایای نیشکر، نخل و پسماند صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات کشاورزی)
- استفاده از ظرفیت آب سبز در تولید محصولات مهم زراعی از جمله گیاهان حلقه‌های و خنی‌سازی مراتع
- ایجاد و تقویت تشکل‌های توانمند و کارآمد به منظور کاهش نقش تصدی‌گری دولت

برنامه‌های اجرایی

- الف- گندم، برنج، دانه‌های روغنی (کلزا، سویا، گلرنگ، کنجد، آفتابگردان)، پنبه، چغندرقد و نیشکر (شکر)، صیبه‌زمینی، حیوانات (نخود، لوبیا، عدس، باقلا و ...)
- برنامه خوردکفای اپیدار گندم با تاکید بر ارتقاء دانش و فناوری، افزایش کیفیت، سلامت و ارزش افزایی در زنجیره ارزش (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان گندم با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)
- برنامه خوردکفای اپیدار برنج با تاکید بر ارتقاء دانش و فناوری، افزایش کیفیت، سلامت و ارزش افزایی در زنجیره ارزش (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان برنج با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)
- برنامه خوردکفای ۷۰ درصدی روغن عسوراک با تاکید بر ارتقاء دانش و فناوری، افزایش کیفیت، سلامت و ارزش افزایی در زنجیره ارزش و حمایت از واردات دانه‌های روغنی به‌جای واردات روغن (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان دانه‌های روغنی با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)
- برنامه خوردکفای اپیدار شکر با تاکید بر ارتقاء دانش و فناوری، افزایش کیفیت، سلامت و ارزش افزایی در زنجیره ارزش (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان شکر با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)
- برنامه خوردکفای اپیدار حیوانات با تاکید بر ارتقاء دانش و فناوری، افزایش کیفیت، سلامت و ارزش افزایی در زنجیره ارزش (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان حیوانات با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)
- برنامه تلاوم خوردکفای صیبه‌زمینی با تاکید بر ارتقاء دانش و فناوری، افزایش کیفیت، سلامت و ارزش افزایی در زنجیره ارزش و صادرات (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان صیبه‌زمینی با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)
- برنامه توسعه نظام کشت نشایی (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان محصولات مهم زراعی با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی و سازمان برنامه و بودجه، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)
- ب- عسوراک دام و طیور با متشاه گیاهی (عوردکفای اپیدار حلقه حاصل از یونجه، ذرت حلقه‌ای، سورگرم حلقه‌ای، شیدر، ارزن حلقه‌ای و سایر و خوردکفای ۷۰ درصدی در کسانتره حاصل از ذرت، جو و کنجاله)
- برنامه خوردکفای اپیدار صنایع تامین حلقه (گیاهان حلقه‌ای، سایر صنایع تولید حلقه شامل بقایا و ضایعات محصولات کشاورزی) با تاکید بر ارتقاء دانش و فناوری، کیفیت و تنوع بخشی به تولید و توسعه زیرساخت‌ها و فناوری‌های مورد نیاز برای حلقه (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان عسوراک دام و طیور با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بخش غیردولتی، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)
- برنامه خنی‌سازی مراتع با تاکید بر ارتقاء دانش و فناوری و توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز (با در نظر گرفتن شاخص‌ها و مندرجات سند پشتیبان خنی‌سازی مراتع با مسولیت وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت صمت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بخش غیردولتی، تشکل‌های صغی و تخصصی مرتبط)

مصرف و سلامت غذا

اسامی مشارکت کنندگان در تهیه اسناد سلامت و مصرف غذا

ردیف	نام سند	نام مسئول	همکاران
۱	الگوی مصرف	دکتر زهرا عبداللهی	دکتر مرتضی عبداللهی، دکتر ناصر کلانتری، دکتر فاطمه محمدی نصرآبادی، آناهیتا هوشیارراد، دکتر سید امیر محمد مرتضویان، دکتر افشین سلطانی، دکتر هدایت حسینی، الناز جعفروند، فرزانه صادقی قطب آبادی
۲	سوء تغذیه و مکمل یاری	دکتر زهرا عبداللهی	فرزانه صادقی قطب آبادی، الناز جعفروند، دکتر مینا مینایی، دکتر مریم زارعی، دکتر پریسا ترابی، حسین فلاح، فرید نوریخت
۳	سواد تغذیه	دکتر زهرا عبداللهی	دکتر اعظم دوست محمدیان، الناز جعفروند، دکتر مینا مینایی، دکتر پریسا ترابی، سپیده دولتی
۴	تنوع غذایی	دکتر زهرا عبداللهی	دکتر مرتضی عبداللهی، دکتر فاطمه محمدی نصرآبادی، آناهیتا هوشیارراد، دکتر سید امیر محمد مرتضویان
۵	آب آشامیدنی	دکتر زهرا عبداللهی	مهندس غلامرضا شقایق، ایوب بیگی، هدی کردونی
۶	سلامت غذا	دکتر مهدی خلیج و دکتر هدایت حسینی	دکتر جهانفر دانشیان، دکتر حمید خانقاهی، دکتر بهمن نقیبی، دکتر جواد امیری، دکتر کاظم رمضانی، خانم دکتر نوریخش، دکتر شهیازی، دکتر محمد علی ملبویی

حوزه مصرف و سلامت غذا

سند الگوی مصرف

شماره سند: ۴۳

رئیس کارگروه: دکتر زهرا عبداللهی

دکتر مرتضی عبداللهی، دکتر ناصر کلانتری، دکتر فاطمه محمدی نصرآبادی، آناهیتا هوشیارراد، دکتر

اعضای کارگروه: سید امیر محمد مرتضویان، دکتر افشین سلطانی، دکتر هدایت حسینی، الناز جعفروند، قرزله صادقی

قطب آبادی

شاخص	وضعیت موجود		وضعیت مطلوب (سال ۱۴۱۰) (گرم قناروز)
	الگوی مصرف (گرم قناروز)	الگوی مطلوب وزارت بهداشت (گرم قناروز)	
سید غذایی			
آرد گندم (نان و ماکارونی)	۳۳۶	۳۳۰	۳۰۰
برنج	۱۰۰	۹۵	۷۰
حیوانات	۱۸	۲۶	۳۰
سبب زمینی	۶۸	۷۰	۹۴
روغن	۳۶	۳۵	۲۵
قند و شکر	۶۶	۳۰	۳۰
میوه ها	۲۱۲	۲۸۰	۲۸۰
سبزی ها	۲۲۸	۳۰۰	۳۰۰
گاوشت قرمز	۲۳	۲۸	۲۵
مرغ	۶۲	۳۶	۵۵
تخم مرغ	۲۵	۲۵	۲۵
لبنیات	۱۹۰	۲۵۰	۲۵۰
آبزیان	-	۱۸	۲۲
وزگی های الگوی مصرف			
مجموع میوه و سبزی (گرم در روز)	۳۳۰	۵۸۰	۵۸۰
مجموع انرژی (کیلوکالری در روز)	۲۶۳۳	۲۵۳۹	۲۴۲۶

چالش های اساسی	
- ضعف برنامه ملی پایش انگوری مصرف، سید غذایی - نامتعادل بودن سهم کربوهیدرات، پروتئین حیوانی و گیاهی در انگوری مصرف قلمی - مصرف زیاد قند و چربی در مقایسه با سید مطلوب - مصرف کم میوه، سبزی، شیر و لبنیات در مقایسه با سید مطلوب - مصرف کم ماهی و آریزان در مقایسه با توصیه های بین المللی - آب پر بودن برخی اقلام مصرفی در سید غذایی - مدتند نبودن پارانه های تخصیص یافته به مواد غذایی بر مبنای انگوری بینه مصرف - عدم تامین صد در صدی آهن و کلسیم از طریق انگوری مصرف قلمی و کم توجهی به مکمل های غذایی به خصوص برای رده های سنی خاص - مشخص نبودن میزان رسک ناشی از آلاینده های یا متشاه غذایی در سید مطلوب غذایی - بروز نبودن جدول ترکیبات مواد غذایی ایران	

راهبردهای رسیدن به وضع مطلوب	
- تقویت برنامه ملی پایش انگوری مصرف، سید غذایی - کاهش سهم کربوهیدرات در تامین انرژی - متعادل تر نمودن سهم مصرف پروتئین گیاهی و حیوانی - کاهش مصرف قند و چربی - افزایش مصرف میوه، سبزی، شیر و لبنیات - افزایش مصرف ماهی و آریزان به میزان توصیه های بین المللی - کاهش سهم اقلام با نیاز آبی بالا در سید غذایی - قبی سازی مواد غذایی و مکمل یاری گروه های در معرض خطر - مدتند کردن پارانه های تخصیص یافته به مواد غذایی بر مبنای انگوری بینه مصرف - پایش و ارزیابی دوره ای و مستمر آلاینده های یا متشاه غذایی در سید مطلوب غذایی	

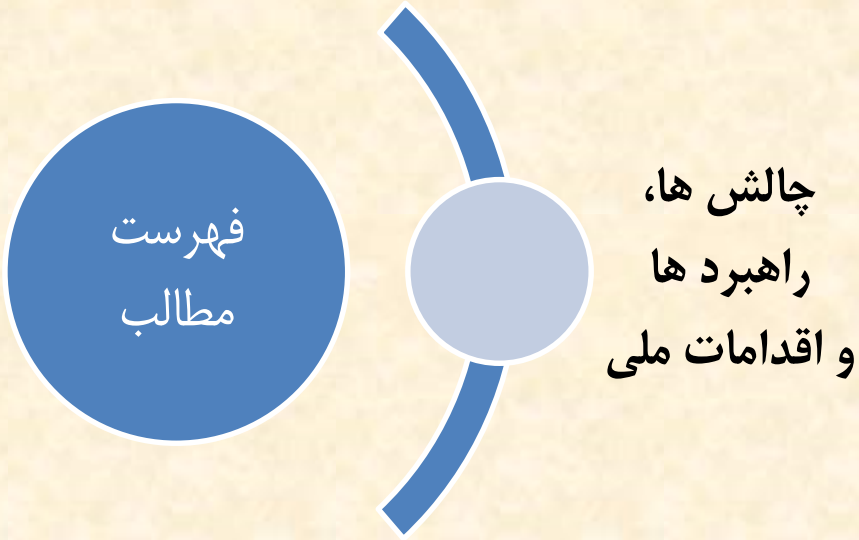
برنامه های اجرایی	
- برنامه تقویت نظام پایش و ارزیابی مستمر انگوری مصرف، متعادل سازی اجزای انگوری مصرف و سهم پروتئین های حیوانی و گیاهی، کاهش سهم اقلام آب پر در سید غذایی (با در نظر گرفتن شاخص ها و سنجش های سند پایش انگوری مصرف، سید غذایی، سواد تغذیه و ترویج غذایی با مسئولیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، تشکل ها)	

وضعیت مطلوب (سال ۱۴۱۰ گرم اقرا روز)	وضعیت موجود		شاخص
	انگوری مطلوب وزارت بهداشت (گرم اقرا روز)	انگوری مصرف (گرم اقرا روز)	
۶۱	۶۲	۶۲	درصد انرژی از کربوهیدرات
۲۵	۲۳	۲۵	درصد انرژی از چربی
۱۴	۱۳	۱۲	درصد انرژی از پروتئین
۶	۶	۹/۷	درصد انرژی از قند ساده
۸۲	۸۱	۷۶/۴	مجموع پروتئین (گرم در روز)
۳۲	۳۹	۲۸	درصد پروتئین حیوانی
۵۷	۶۱	۶۲	درصد پروتئین گیاهی
۶	۶/۳	۶/۴	درصد پروتئین از گوشت قرمز
۳۸	۳۸	۳۸	نسبت میوه به مجموع میوه و سبزی
٪۱۰۲	٪۱۰۸	٪۱۱۱	انرژی (درصد نسبت به توصیه WHO)
٪۱۵۲	٪۱۵۶	٪۱۳۰	پروتئین (درصد نسبت به توصیه WHO)
٪۷۸	٪۷۹	٪۶۵	کلسیم (درصد نسبت به توصیه WHO)
٪۸۹	٪۹۰	٪۸۲	آهن (درصد نسبت به توصیه WHO)
٪۱۵۸	٪۱۵۶	٪۱۲۰	ویتامین A (درصد نسبت به توصیه WHO)
٪۱۱۹	٪۱۱۹	۹۶٪	ویتامین B2 (درصد نسبت به توصیه WHO)
۱۵۴۶	۱۵۴۲	۱۲۸۵	وزن سید غذایی (گرم در روز)
-	-	-	زمین لازم (میلیون هکتار)**
-	-	-	آب لازم (میلیارد متر مکعب)
-	-	-	کود نیروژن لازم (مزارع)
-	-	-	کود فسفر لازم
-	-	-	کود پتاسیم لازم
-	-	-	انرژی لازم (میلیون کیلووات)
-	-	-	انتشار گاز های گلخانه ای (میلیون تن)***

سند ملی و دانش بنیان امنیت غذایی پایدار ۱۴۱۰-۱۴۰۱

۳	مقدمه
۵	۱- تعاریف اختصاصی
۵	۲- ارزش‌های بنیادین
۵	۳- رویکردهای اصلی و اهداف کلی
۶	۴- چالش‌های اساسی امنیت غذایی کشور
۶	۴,۲- چالش‌های مرتبط با رکن «فراهمی غذا»
۶	۴,۲- چالش مرتبط با رکن «دسترسی غذا»
۷	۴,۳- چالش‌های مرتبط با رکن «مصرف و سلامت غذا»
۷	۴,۴- چالش‌های مرتبط با رکن «ثبات و پایداری (تاب‌آوری)»
۸	۵- راهبردها و اقدامات ملی امنیت غذایی کشور
۸	۵,۱- راهبردها و اقدامات ملی مرتبط با رکن «فراهمی غذا»
۱۵	۵,۲- راهبردها و اقدامات ملی مرتبط با رکن «دسترسی به غذا»
۱۶	۵,۳- راهبردها و اقدامات ملی مرتبط با رکن «مصرف و سلامت غذا»
۱۸	۵,۴- راهبردها و اقدامات ملی مرتبط با رکن «ثبات و پایداری (تاب‌آوری)»
		۵,۴- راهبردها و اقدامات ملی برای پیاده‌سازی سند

اهم چالش‌ها، راهبردها و اقدامات ملی در حوزه فرآوری غذا

• تولیدات داخلی و عوامل موثر بر آن

۱. محصولات مهم زراعی
 ۲. محصولات مهم باغی
 ۳. سبزی و صیفی (در فضای باز و گلخانه)
 ۴. گیاهان دارویی، ادویه‌ای و معطر
 ۵. محصولات مهم دام، طیور و زنبور عسل
 ۶. آبزیان مهم
 ۷. نهاده‌های مورد نیاز تولیدات زراعی، باغی، دامی و آبزیان
 ۸. سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
 ۹. حمایت از بخش کشاورزی
 ۱۰. مدیریت کلان تولید
 ۱۱. نظام‌های بهره‌برداری تولید
 ۲۱. منابع انسانی بخش
 ۳۱. نظام دانش و اطلاعات در بخش تولید
 ۴۱. بقایا، تلفات و ضایعات محصولات کشاورزی
 ۵۱. صنایع تکمیلی و تبدیلی
 ۶۱. مکانیزاسیون کشاورزی
- تجارت و بازار محصولات کشاورزی
 - ذخیره‌سازی محصولات کشاورزی
 - کشت فراسرزمینی

۱. فرآوری غذا

40

چالش (۱):

ناپایداری ضریب خودکفایی انرژی (۰.۵۵ - ۰.۸۰) و ضریب خودکفایی پروتئین (۰.۶۰ - ۰.۸۷) در سه دهه اخیر بالا بودن خلا عملکرد در محصولات زراعی (۰.۴۰ - ۰.۶۰). اجرا نشدن الگوی بهینه کشت. ناپایداری در خودکفایی محصولات مهمی مانند گندم. وابستگی در برخی از اقلام محصولات اساسی شامل روغن خوراکی (۰.۹۳)، شکر (۰.۵۰)، برنج (۰.۲۹)، حبوبات (۰.۲۴)، گوشت قرمز (۰.۱۶)، خوراک دام و طیور (ذرت، جو و کنجاله به ترتیب با وابستگی ۰.۸۸، ۰.۴۶ و ۰.۸۸).

راهبرد (۱):

ارتقاء ضریب خودکفایی انرژی و پروتئین از طریق کاهش خلاء عملکرد، اجرای الگوی بهینه کشت، و نیل به خودکفایی پایدار در گندم، شکر، حبوبات، جو دانه‌ای، افزایش ضریب خودکفایی روغن، برنج، پنبه، کنجاله، ذرت دانه‌ای و معادل آن، گوشت قرمز و چای و حفظ خودکفایی در سیب زمینی، سبزی و صیفی، میوه، علوفه‌های خشبی، آبیان، گوشت مرغ، شیر، تخم مرغ و عسل

چالش (۲):

وابستگی بالا به واردات نهاده هایی مانند بذور هیبرید سبزی و صیفی (بیش از ۹۰٪)، کودهای فسفره و پتاسه (بیش از ۸۰٪)، مواد اولیه تولید دارو و مکمل های غذای دام، طیور و آبزیان (۱۰۰٪)، مواد موثره و افزودنی های آفت کش ها (۱۰۰٪)، واکسن آبزیان و طیور (۶۵٪)، تخم چشم زده و بچه ماهی (۵۰٪) و تولید اجداد مرغ گوشتی (بیش از ۹۰٪)، تخم نوغان و ملکه زنبور عسل و ضعف نظام تولید نهال و نشاء گواهی شده

راهبرد ۲:

افزایش ضریب خودکفایی نهاده های مورد نیاز تولیدات زراعی، باغی، دام، طیور و آبزیان (بذر، نهال، کود، آفت کش، واکسن و دارو، مکمل های دام و طیور، تخم چشم زده و بچه ماهی و لارو آبزیان، جوجه اجداد گوشتی، تخم نوغان، ملکه زنبور عسل و ...)

چالش (۳):

پایین بودن سهم سرمایه‌گذاری نسبت به سهم ارزش‌افزوده بخش کشاورزی و سرمایه‌گذاری انجام شده در کل اقتصاد (طی ۴۰ سال گذشته کمتر از ۴ درصد)، پایین بودن سهم تسهیلات اعطایی بانک‌ها (۷/۷ درصد کل تسهیلات اعطایی)، پایین بودن سهم بودجه بخش کشاورزی (۲/۵ درصد بودجه سنواتی کشور)، ناکارآمدی و ضعف نظام بیمه محصولات کشاورزی در حمایت از تولید و تولیدکنندگان و منفی بودن شاخص حمایت از تولیدکنندگان بخش (۵۰- درصد)

راهبرد ۳:

جهش سرمایه‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی موثر و کارآمد از بخش کشاورزی

چالش (۴):

بالا بودن سهم تصدی گری دولت در برخی امور، پایین بودن مشارکت بخش‌های غیردولتی در نظام مدیریت بخش (درسیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی)، کم توجهی و نداشتن راهبرد و الگوی مشخص در نظام‌های بهره‌برداری

راهبرد ۴:

بهبود مدیریت کلان بخش کشاورزی با مشارکت تشکلهای صنفی و تخصصی قانونی و فراگیر و اصلاح نظام بهره‌برداری

چالش (۵):

پایین بودن سطح تحصیلات کشاورزان (حدود ۷۰٪ تحصیلات ابتدایی و کمتر)، ضعف مهارت شاغلین و دانش آموختگان، نبود نظام سنجش مهارت و احراز صلاحیت حرفه ای، ضعف ساماندهی مشاغل، بیکاری فارغ التحصیلان بخش کشاورزی، کم‌جاذبه بودن مشاغل کشاورزی و پایین بودن درآمد نسبت به سایر مشاغل (۴۰٪ سایر مشاغل)، ضعف در نظام نوآوری، به کارگیری فناوری‌های نوین و آینده‌ساز و پایین بودن نقش رسانه ملی و بخش خصوصی در آموزش و ترویج بخش کشاورزی

راهبرد ۵:

طبقه بندی مشاغل، تقویت نظام تعیین صلاحیت حرفه ای، توانمندسازی منابع انسانی و توسعه نظام دانش و فناوری

چالش (۶):

بالا بودن تلفات و ضایعات و استفاده ناکارآمد از بقایای محصولات کشاورزی، ضعف نظام فرآوری محصول (صنایع تبدیلی و تکمیلی) و پایین بودن ضریب مکانیزاسیون.

راهبرد ۶:

کاهش تلفات و ضایعات و ایجاد ارزش افزوده بالاتر از بقایای محصولات کشاورزی، توسعه نظام فرآوری (صنایع تبدیلی و تکمیلی) و ارتقاء ضریب مکانیزاسیون

چالش (۷) :

منفی بودن تراز تجاری بخش، ناکافی بودن ذخائر راهبردی و عدم استفاده از ظرفیت های کشت فراسرزمینی.

راهبرد ۷:

کاهش کسری تراز تجاری، بهبود دیپلماسی غذایی، تقویت ذخائر راهبردی و استفاده از ظرفیت های کشت فراسرزمینی

۲. دسترسی به غذا

۱. دسترسی اقتصادی
۲. دسترسی فیزیکی

چالش (۸):

نابسامانی بازار و تفاوت زیاد قیمت پرداختی مصرف‌کننده و قیمت دریافتی تولید کننده، ناکارآمدی نظام توزیع، نابسامانی و پایین بودن سهم بازارهای مجازی، کاهش قدرت خرید خانوار، بالا بودن سهم هزینه غذا از هزینه خانوارها، فقدان نظام دقیق پایش و ارزیابی خانوارهای زیر خط فقر غذایی، پایین بودن سرانه دریافت انرژی (پنج دهک اول جامعه) و پروتئین (هفت دهک اول جامعه)، تعدد و ناهماهنگی متولیان حمایت از اقشار آسیب پذیر

راهبرد ۸:

بهبود دسترسی‌های فیزیکی و اقتصادی و بهره‌مندی عادلانه آحاد مردم به ویژه اقشار آسیب‌پذیر از سبد غذایی سالم، مطلوب و کافی

۳. مصرف و سلامت غذا

۱. الگوی مصرف
۲. سوء تغذیه
۳. سواد تغذیه
۴. تنوع غذایی
۵. سلامت غذا
۶. آب آشامیدنی

چالش (۹):

بهینه نبودن الگوی مصرف، شیوع بالای انواع سوءتغذیه و بیماری‌های غیرواگیر مرتبط با تغذیه، هدفمند نبودن یارانه‌های مواد غذایی، پایین بودن سطح فرهنگ و سواد تغذیه‌ای و کم‌تحرکی

راهبرد ۹:

اصلاح الگوی مصرف غذا، کاهش سوء تغذیه، افزایش سواد و تنوع غذایی

چالش (۱۰):

نارسایی در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی یکپارچه و متمرکز برای تولید سلامت محور و ردیابی مواد غذایی در طول زنجیره ارزش، تداخل وظایف و ضعف هماهنگی دستگاه‌های مسئول سلامت غذا، نارسایی قوانین در خصوص سلامت مواد غذایی، نارسایی نظام پایش و ارزیابی مستمر مخاطرات بهداشتی

راهبرد ۱۰:

ارتقای شاخص‌های کیفیت و سلامت غذا در طول زنجیره ارزش و بهبود کیفیت آب آشامیدنی

۱۰

۴. تاب آوری (ثبات و پایداری)

۱. آب
۲. خاک
۳. اقلیم و حوادث غیر مترقبه
۴. منایع طبیعی
۵. تنش های جمعیتی
۶. توسعه روستایی و عشایری
۷. امنیت غذایی در سطح جهانی
۸. امنیت غذایی در سطح منطقه
۹. زنجیره های ارزش
۱۰. اجتماعی و فرهنگی

چالش (۱۱):

حکمرانی نامناسب آب، بیلان منفی، فرونشست زمین، وجود بیش از ۴۰۰ هزار حلقه چاه غیر مجاز، پایین بودن راندمان آبیاری (حدود ۴۵٪) و بهره‌وری آب (۱/۴۵ کیلوگرم بر مترمکعب)، توجه ناکافی به استحصال آب از منابع نامتعارف، کم توجهی به عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری

راهبرد ۱۱:

حکمرانی خوب آب، تعادل بخشی سفره‌های آب زیرزمینی، ساماندهی چاه‌های غیر مجاز، ارتقای راندمان و بهره‌وری آب، استفاده از منابع نامتعارف آب و توسعه عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری

چالش (۱۲):

خرد شدن و تغییر گسترده کاربری اراضی کشاورزی، پایین بودن سهم خاک‌های کلاس ۱، ۲ و ۳ (به ترتیب ۶٪، ۲۱٪ و ۲۷٪)، پایین بودن ماده آلی خاک (در بیش از ۸۰ درصد خاک‌ها)، متعادل نبودن عناصر غذایی و پایین بودن حاصلخیزی خاک (خلاء نیتروژن، فسفر و پتاسیم به ترتیب ۴۰٪، ۵۰٪ و ۹۰٪) و وجود درجات مختلف شوری در ۶/۸ میلیون هکتار از اراضی زراعی کشور، بالا بودن میزان فرسایش خاک (حدود ۱۶ تن در هکتار)

راهبرد ۱۲:

جلوگیری از تغییر کاربری خاک‌های کلاس ۱، ۲ و ۳، ارتقاء ماده آلی و بهبود حاصلخیزی و کاهش فرسایش خاک

چالش (۱۳):

تغییر اقلیم و کاهش بارش (۰/۵۹ میلی متر در سال)، افزایش تبخیر و تعرق (۵/۶ میلی متر در سال)، افزایش متوسط دما (۰/۰۴ درجه سانتیگراد در سال)، خسارات سنگین ناشی از مخاطرات اقلیمی و حوادث غیرمترقبه، اپیدمی‌های بیماری‌های انسانی، دامی و گیاهی

راهبرد ۱۳:

سازگاری با پدیده تغییر اقلیم و کاهش آثار آن و مدیریت حوادث غیر مترقبه

چالش (۱۴):

کاهش توان اکولوژیک جنگل‌ها و مراتع کشور، پایین بودن سرانه جنگل، نارسایی در حفاظت و صیانت از منابع طبیعی و تغییر کاربری عرصه‌های طبیعی، نامتناسب بودن عملیات آبخیزداری با نیاز کشور (۲۰٪ عرصه‌های کشور تحت پوشش عملیات آبخیزداری قرار دارد) و گسترش پدیده بیابان‌زایی (حدود ۹۰ میلیون هکتار)

راهبرد ۱۴:

حفظ توان اکولوژیک و جلوگیری از تغییر کاربری جنگل‌ها و مراتع، توسعه عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری و جلوگیری از گسترش پدیده بیابان‌زایی

چالش (۱۵):

کم توجهی به روستا و توسعه آن، زندگی عشایری و نبود سیاست جامع توسعه روستایی و عشایری، مشخص نبودن متولی امور روستا

راهبرد ۱۵:

توجه به توسعه روستایی و زندگی عشایر به عنوان کانون تولید

چالش (۱۶):

کاهش رشد جمعیت، رشد سه برابری جمعیت سالمندان (۶۰ ساله و بیشتر)، نامتوازن بودن تراکم و توزیع جغرافیایی جمعیت در مناطق شهری و روستای، نارسایی آموزش‌های همگانی و فرهنگ‌سازی و جلب مشارکت جامعه در کلیه زمینه‌های مرتبط با امنیت غذایی

راهبرد ۱۶:

بهبود مولفه‌های فرهنگی، اجتماعی موثر در امنیت غذایی و مدیریت تنش‌های جمعیتی

چالش (۱۷):

یکپارچه نبودن مدیریت زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، فقدان زنجیره ارزش یا ناقص بودن آن در برخی محصولات کشاورزی، مشخص نبودن و یا تعدد متولی مدیریت اجزای زنجیره ارزش

راهبرد ۱۷:

تعیین متولی مدیریت اجزای زنجیره ارزش و یکپارچه سازی مدیریت آن

چالش (۱۸):

قاچاق و صادرات برخی محصولات کشاورزی و مواد غذایی یارانه‌ای تولید داخل و وارداتی و کم توجهی به بازار، تحولات و بحران های منطقه ای و جهانی

راهبرد ۱۸:

لحاظ نمودن وضعیت امنیت غذایی، تحولات و بازار غذایی در کشورهای همسایه، منطقه و جهان و کنترل قاچاق

چالش (۱۹):

نبود نظام مدیریت جامع، هوشمند، کارآمد، مشارکت‌پذیر، تحول‌گرا و پاسخگو در خصوص امنیت غذایی و فقدان نظام هوشمند سنجش، پایش و ارزیابی مستمر شاخص‌های مرتبط با امنیت غذایی

راهبرد ۱۹:

ایجاد نظام مدیریت جامع، هوشمند، کارآمد، مشارکت‌پذیر، تحول‌گرا و پاسخگو در خصوص امنیت غذایی و توسعه نظام هوشمند سنجش، پایش و ارزیابی مستمر شاخص‌های مرتبط با امنیت غذایی

سازوکار اجرایی نمودن و نظارت بر سند

ستاد هماهنگی و راهبری اجرای سند ملی و دانش بنیان
امنیت غذایی پایدار
(به ریاست رئیس جمهور)

دبیر ستاد هماهنگی و راهبری اجرای سند ملی و دانش بنیان
امنیت غذایی پایدار
(وزیر جهاد کشاورزی)

وظایف دبیرخانه

وظایف ستاد

اعضای ستاد

۱۹ چالش

۱۹ راهبرد

۲۷۸ اقدام ملی

سند ملی و دانش بنیان امنیت غذایی پایدار ۱۴۱۰-۱۴۰۱

هرم غذایی

سند

سند ملی و دانش بنیان
امنیت غذایی پایدار
۱۴۰۱-۱۴۱۰

گروه غذایی

پیوست ها (تعاریف، ارزش ها، چالش ها، راهبرد ها و شاخص های مهم)

مجموعه پیوست های
سند ملی و دانش بنیان امنیت غذایی پایدار
۱۴۰۱-۱۴۱۰

گروه غذایی

نظام نامه

نظام نامه تدوین
سند ملی و دانش بنیان امنیت غذایی پایدار

توسعه
استقرار رتبه و تریا نسبی

گروه غذایی

اسناد پشتیبان کاربرگ ها

مجموعه اسناد مرتبط با سند ملی امنیت
سند ملی و راهبردی تحول امنیت غذایی
۱۴۰۱-۱۴۱۰

گروه غذایی

بسته سند

سامانه سند ملی و دانش بنیان امنیت غذایی پایدار

صفحه اصلی - fsds.iate.ir/fa-IR/fsds.iate/11308/page/اصلي

جستجو

English

ورود به سایت

پست الکترونیک

صفحه اصلی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه آموزش و ترویج کشاورزی

صفحه اصلی آشنایی با امنیت غذایی و گزارش های مرتبط ▾ ساختار و کمیته تدوین ▾ اسناد تولید شده ▾

مجموعه اسناد مرتبط با سند ملی امنیت

تبیین وضعیت آب کشور

چند ویژگی مهم سند

واقع بینانه، قابل اجر و قابل پایش

- شاخص مبنا
- برنامه مبنا
- قابل پایش

مبتنی بر اسناد بالا دستی

- توجه به ظرفیت های داخل
- حفاظت از منابع پایه
- خودکفایی در محصولات استراتژیک

دانش بنیان

- علمی کردن زنجیره ارزش
- نفوذ فناوری در زنجیره ارزش
- نوآور کردن زنجیره ارزش

یکپارچگی زنجیره ارزش

چشم‌انداز

بهره‌مندی عادلانه آحاد مردم از سبد غذایی سالم، مطلوب و کافی با تأکید بر تولید دانش‌بنیان از منابع داخلی و پایداری منابع پایه

کلیات

امنیت غذایی، که دارای ارکان اصلی فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، زیربنای امنیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سلامت و ثبات و پایداری است، زیربنای امنیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سلامت و ثبات و پایداری است. از ارکان حکمرانی خوب و عادلانه و از مهمترین مولفه‌های اقتدار و عزت ملی است. تامین غذای سالم، کافی، مغذی و جلال برای همه مردم به‌منظور برخورداری از یک زندگی سالم و فعال از مأموریت‌های اصلی و حاکمیتی نظام اسلامی بر اساس ارزش‌های بنیادین می‌باشد. بی تردید دستیابی به اهداف امنیت غذایی پایدار جز با تکیه بر ظرفیت‌ها و سرمایه‌های داخلی با رویکرد دانش بنیان نمودن کلیه فرایندهای مرتبط و بهره‌برداری از منابع پایه بر اساس توان کولوزیک (ظرفیت قابل تحمل و بازسازی) امکان‌پذیر نیست.

اهداف کلی و رویکردهای اصلی

دسترسی عادلانه فیزیکی و اقتصادی آحاد مردم جامعه به سبد غذایی سالم و مطلوب

اصلاح الگوی مصرف غذا

پشتیبانی و حمایت موثر از تولید و تولیدکنندگان

ایجاد نظام سنجش، پایش و ارزیابی

خودکفایی در تولید محصولات راهبردی کشاورزی

حفاظت از منابع پایه و تعادل زیست‌بوم‌ها

ایجاد نظام مدیریت جامع، یکپارچه و هوشمند

ارتقاء مشارکت مردم و تشکلهای غیردولتی

حفظ استقلال، اقتدار و عزت ملی

دانش‌بنیان شدن و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین

سرمایه‌گذاری در نظام آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی

ایجاد و تکمیل زنجیره ارزش

چالش‌های اساسی بر اساس شناخت محیطی

ناپایداری‌ها
منابع آب
منابع خاک
منابع طبیعی و تنوع زیستی
تغییر اقلیم و حوادث غیرمترقبه
تنگناهای اقتصادی و سیاسی

بی‌ثباتی‌ها
تولیدات کشاورزی
دسترسی اقتصادی به غذا

وابستگی‌ها
نهادهای تولید
تامین محصولات اساسی
فناوری‌های نوین

ناایمنی‌ها
زنجیره ارزش
نظام سلامت و کیفیت
نظام بازار و توزیع

گم‌نوعی‌ها
سرمایه‌گذاری و حمایت
مکانیزاسیون
فراوری
زیرساخت‌ها
نظام نوآوری
نظایم‌های بهره‌بردار
مشارکت عمومی و تشکلهای
توان‌افزایی منابع انسانی
توسعه روستایی
تجارت خارجی و تراز تجاری

فراموشی‌شده‌ها
مدیریت جامع و ساختار مناسب
سیاست‌ها، پایش و ارزیابی
اتاق فکر امنیت غذایی

راهبردهای اساسی

راهبردهای کلان
توقف روند تخریب منابع پایه و طبیعی
افزایش سریب نفوذ دانش و فناوری
ارتقاء، بهره‌وری
افزایش سهم سرمایه‌گذاری و حمایت
اصلاح و تکمیل زنجیره ارزش
مدیریت جامع و کارآمد و ساختار مناسب
توانمندسازی نیروی انسانی و توسعه تشکلهای
توسعه روستایی
ایجاد نظام سنجش، پایش و ارزیابی

فراهمی غذا
تأکید بر تولید داخلی و خودکفایی پایدار
تامین پایدار نهاده‌های تولید
تقویت ذخایر راهبردی
بهبود تراز تجاری

دسترسی به غذا
تسهیل دسترسی فیزیکی آحاد جامعه
ارتقاء درآمد و قدرت خرید آحاد جامعه
کفک غذایی به ابقشار آسیب‌پذیر

صرف و سلامت غذا
اصلاح الگوی مصرف
ارتقاء سلامت محصولات خام و فرآوری شده غذایی

ثبات و پایداری
توان‌افزایی منابع پایه بر اساس توان کولوزیک
افزایش تابآوری امنیت غذایی نسبت به تنگناها

برنامه‌های اجرایی

فراهمی غذا
تولید محصولات کشاورزی در داخل (زرایی، باغی، دامی و طیور، ازیان، زبور غسل)
نهادهای تولید
سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
حمایت از بخش کشاورزی
مدیریت کلان تولید
نظام‌های بهره‌برداري تولید
منابع انسانی
نظام دانش و اطلاعات
کاهش بقایا، تلفات و ضایعات محصولات کشاورزی
فرآوری محصول (صنایع تبدیلی و تکمیلی)
نظام مکانیزاسیون در محصولات زراعی، باغی، دامی و شلاتی
تجارت محصولات غذایی
ذخیره‌سازی غذا
کشت فراسرمزی (ذرت، سویا، جو، دانه‌های روغنی)

دسترسی به غذا
دسترسی فیزیکی
دسترسی اقتصادی

صرف و سلامت غذا
الگوی مصرف، سوء تغذیه، سواد تغذیه و تنوع غذایی
سلامت غذا و آب آشامیدنی

ثبات و پایداری
اقلیم و حوادث غیرمترقبه
منابع آب
خاک
منابع طبیعی
تحوالت جمعیتی
توسعه روستایی و عشایری
مدیریت زنجیره ارزش
موضوعات اجتماعی و فرهنگی
امنیت غذایی در سطح کشورهای همسایه و منطقه

۱۰ برنامه اساسی، سرنوشت‌ساز و تحول‌آفرین برای حفاظت و تقویت منابع آب و خاک
طبقه‌بندی مشاغل کشاورزی و احراز صلاحیت حرفه‌ای در بخش کشاورزی و ارتقاء دانش و مهارت بهره‌برداران
تکمیل کاداستر و جلوگیری از تغییر کاربری اراضی، شناسنامه‌دار نمودن بهره‌برداران کشاورزی و منابع در اختیار، اجرای نظام بیمه و الگوی کشت
تکمیل شبکه‌های آبیاری و زهکشی، توسعه سیستم‌های نوین آبیاری و کشاورزی حفاظتی در اراضی آبی کشور
ارتقاء استفاده از آب سبز از طریق توسعه اراضی دیم با بکارگیری ظرفیت زمین‌های آیش و استفاده از روش‌های مبتنی بر کشاورزی حفاظتی
توسعه شهرک‌های گلخانه‌ای و زنجیره ارزش محصولات گلخانه‌ای
تحویل جمعی کل آب مصرفی در کشاورزی به بهره‌برداران و جلوگیری از بهره‌برداری غیرمجاز از منابع آب
توسعه کشاورزی دریا محور در سواحل مکران و سواحل شرق خزر
کاهش ۵۰ درصدی سهم تولید انرژی برقی آبی و جایگزینی آن با تولید برقی از منابع تجدیدپذیر
اجرای عملیات آبخیزداری در سطح ۵۰ میلیون هکتار و حفاظت از جنگل‌ها و مراتع
حمایت موثر و کارآمد از اجزاء مرتبط زنجیره ارزش تولیدات کشاورزی

مهم‌ترین شاخص‌های ارزیابی و پایش وضعیت امنیت غذایی

ردیف	شاخص (واحد)	وضعیت شاخص (سال ۱۳۹۰)	وضعیت شاخص (سال ۱۴۰۰)
۱	کل تولیدات کشاورزی (میلیون تن)	۱۳۳	۱۵۱
۲	سرب خودکفایی انرژی کشور (درصد)	۷۶	۹۰
۳	سرب خودکفایی پروتئین کشور (درصد)	۹۴	۹۷
۴	سرب مکانیزاسیون کشاورزی (اسب بخار در هکتار)	۱۷۸۶	۲۱۰۶
۵	نسبت میزان تلفات ضایعات از کل تولید محصولات داخل کشور (درصد)	۳۰	۱۵
۶	ارزش هر تن تولیدات کشاورزی کشور (میلیارد دلار)	۹۶۱۸	۱۱۰۰۰
۷	ارزش هر تن محصول تولیدی کشاورزی (دلار)	۸۳۳	۱۰۰۰
۸	ارزش افزوده هر تن تولیدات کشاورزی (دلار)	۲۴۵	۳۰۰
۹	سهم سرمایه‌گذاری انجام شده در بخش کشاورزی (درصد) - به قیمت ثابت ۱۳۹۰	۲۱۶	۸
۱۰	سهم کل حمایت از بخش کشاورزی و غذا (درصد) - از سطح نرخ ارز (درصد)	-۲۶	-۳۰
۱۱	تراز تجاری بخش کشاورزی و غذا در سال ۱۳۹۸ (میلیارد دلار)	-۶۱۸	مثبت شدن
۱۲	مهم‌ترین اقلام وارداتی بخش کشاورزی در تولید نهادهای داخلی (درصد) - به قیمت ثابت ۱۳۹۰	۸	حذف ۸ درصد
۱۳	نسبت درآمد خالص کشاورزی به سایر مشاغل (درصد)	۶۰	۶۰
۱۴	مشارکت بخش کشاورزی، باغی، دامی و شلاتی	۸۷۵	۲۰۰۰
۱۵	سهم هزینه مواد غذایی مصرفی در مخارج خانوار (سرب انگل)	۲۴۸	۲۰
۱۶	سهم هزینه مواد غذایی مصرفی در مخارج خانوار (سرب انگل) روستایی (درصد)	۳۹۳	۲۰
۱۷	میانگین میزان انرژی مورد نیاز در ایران (کلوواتر به ازای هر مترمربع)	۱۶۴۴	۲۲۲۶
۱۸	جمعیت روستایی (هرم در روز)	۷۶۲	۸۲
۱۹	تنوع از اشیاء غذایی در کل جامعه در ایران (درصد)	۸۳	۷
۲۰	میانگین انرژی خانوار یا گروه‌های غذایی اصلی (سواد تغذیه)	۵۰	۷۵
۲۱	درآمد اقلیتین مردم به سلامت غذایی	۳۰	۶۰
۲۲	دسترسی به آب آشامیدنی با مدیریت آیین- مناطق شهری (درصد)	۹۴۲	۱۰۰
۲۳	دسترسی به آب آشامیدنی با مدیریت آیین- مناطق روستایی (درصد)	۸۳۱	۱۰۰
۲۴	درصد غذاهای دارای کم‌تر از ۲۱ ماده آلی	۸۲	۱۰۰ (کاهش ۱۵ درصدی)
۲۵	میزان فرسایش خاک (لی و ده‌لی در هکتار)	۱۶ (مائل ۲۵ میلیارد تن)	۱۳۶ (کاهش ۱۵ درصدی)
۲۶	بهره‌وری آب (کلوگرام مترمکعب)	۱۷۹	۱۶۳
۲۷	پایان منی آبشار زیرزمینی (میلیارد متر مکعب)	۱۲	۱۱۱ (کاهش ۱۵ درصدی)
۲۸	میانگین میانگین بارش (میلیون هکتار)	۷	۱۱۱ (افزایش ۳۰ درصدی)
۲۹	سطح کل سیلاب آبخیزداری و احداث‌داری (میلیون هکتار)	۳۰	۵۰

نگرش الزامی حاکم بر سند

توقف روند تخریب منابع پایه (آب، خاک و تنوع زیستی)

دستیابی به پایداری نسبی منابع پایه

خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی

ثبات تولید محصولات کشاورزی

دستاوردها و تاثيرات اجرايي سند امنيت غذايي در حوزه‌هاي سياسي و مديريت، محيط زيست، اقتصادي، اجتماعي، فرهنگي و منابع انساني

حوزه سياسي و مديرتي	حوزه محيط زيست	حوزه اقتصادي	حوزه اجتماعي	حوزه فرهنگي و منابع انساني
۱. اعمال حاکمیت غذايي	۱. مهار عوامل ناپایداری منابع	۱. توسعه سرمايه‌گذاري در بخش کشاورزي	۱. حرکت در جهت عدالت اجتماعي	۱. توان افزايي منابع انساني به عنوان محور تحول
۲. پایداری استقلال و سلطه‌ناپذیری کشور	۲. مديريت جامع حوزه‌هاي آبخيز	۲. حمايت از توليد و صادرات ارتقاء درآمد و معيشت کشاورزان، روستائيانو فعالان بخش کشاورزي	۲. کمک به فقرزدايي و محرومیت زدایی	۲. تقويت نظام نوآوری در کل زنجيره ارزش
۳. تامین عزت و اقتدار ملي	۳. بهره‌برداري از منابع پايه براساس توان اکولوژیک	۳. تکميل زنجيره‌هاي ارزش در توليد و پسماندها	۳. جلودگيري از مهاجرت‌هاي بيرويه و حاشيه نشيني	۳. ارتقا کیفیت و سلامت غذا
۴. کاهش ضريب وابستگی به خارج	۴. تعادل بخشی سفره‌هاي زيرزميني و توسعه عمليات آبخيزداري و آبخوانداري	۴. رونق بخش کشاورزي و صنايع و خدمات وابسته خودکفائي در محصولات اساسي و نهاده‌هاي توليد	۴. کاهش ميزان سوء تغذيه	۴. ارتقاء سواد و فرهنگ تغذيه‌اي عموم مردم
۵. کمک به خنثی سازی تحریم‌ها	۵. جلودگيري از تخريب و تغيير کاربري اراضي	۵. تراز تجاري مثبت بخش کشاورزي	۵. ارتقاء سطح سلامت جامعه	۵. اصلاح و ترويج الگوي مصرف غذا متناسب با فرهنگ اسلامي - ايراني
۶. اميدآفريني در جامعه	۶. ارتقاء حاصلخيزي خاک و کاهش فرسايش	۶. بهبود رابطه مبادله بخش کشاورزي با ساير بخش‌ها	۶. حمايت غذايي از اقشار نيازمند	۶. کاهش ضايعات و پرهيز از اسراف
۷. ارتقاء اعتماد و همبستگی مردم و نظام	۷. رعايت حقوق نسل‌هاي آينده در منابع طبيعي و پايه کاهش آثار ناشي از پديده تغيير اقليم	۷. ارتقاي ارزش افزوده بخش کشاورزي	۷. ساماندهي نظام توزيع و بازار و کاهش واسطه‌هاي غيرضرور	۷. ارتقاء سطح مشارکت مردم در اجراي برنامه‌هاي مرتبط با امنيت غذايي
۸. مديريت جامع و کارآمد و ساختار مناسب	۸. در منابع طبيعي و پايه کاهش آثار ناشي از پديده تغيير اقليم	۸. بهبود رابطه مبادله بخش کشاورزي با ساير بخش‌ها	۸. توسعه روستائي و ايجاد انگيزه براي اشتغال جوانان در روستاها	۸. کاهش ضايعات و پرهيز از اسراف
۹. هم‌افزايي و هم‌گرایی دستگاه‌هاي مرتبط با امنيت غذايي	۹. احيا و توسعه منابع طبيعي و ژنتيکی	۹. ارتقاي ارزش افزوده بخش کشاورزي	۹. ساماندهي نظام توزيع و بازار و کاهش واسطه‌هاي غيرضرور	۹. ارتقاء سطح مشارکت مردم در اجراي برنامه‌هاي مرتبط با امنيت غذايي
۱۰. پايش و ارزايي مستمر شاخص‌هاي امنيت غذايي	۱۰. احيا و توسعه منابع طبيعي و ژنتيکی	۱۰. کاهش وابستگی محصولات کشاورزي	۱۰. ارتقا اعتماد عمومي به سلامت غذا	۱۰. ارتقاء سطح مشارکت مردم در اجراي برنامه‌هاي مرتبط با امنيت غذايي

ضریب خودکفایی ۱۴۰۰	میزان نیاز ۱۴۰۰	میزان تولید ۱۴۱۰	ضریب خودکفایی ۱۳۹۸	میزان نیاز ۱۳۹۸	میزان تولید ۱۳۹۸	محصول (هزار تن)
100	14780	14780	100	13502	13502	گندم
75	4067	3050	71	4375	3106	برنج
43	1586	682	8	1913	153	روغن نباتی
107	1755	1878	65	2435	1583	شکر
113	4581	5177	109	4678	5099	سیب زمینی
100	1191	1191	78	910	710	حبوبات
118	21881	25819	115	21284	24477	سبزی و صیفی
133	227	302	111	136	156	قارچ
45	112	50.4	27	106	28.5	چای خشک
372	188	700	438	80	350	گیاهان دارویی، معطر و ادویه‌ای
488	0.94	0.46	488	0.08	0.39	زعفران
103	2994	3084	102	2516	2566	گوشت مرغ
105	1218	1279	105	892	937	تخم مرغ
72	1208	870	84	1035	869.5	گوشت قرمز
109	9404	10250	107	9679	10357	شیر
105	125	130.5	102	90	91.61	عسل
146	1784	2600	121	1059	1282	آبزیان
87	414	360	50	452	226	پنبه
56	1779	996	33	1218	402	خوراک دام-کنسانتره
28	50343	14096	13	55015	7152	خوراک دام-کنجاله
100	31190	31190	100	18792	18792	علوفه

ردیف	شاخص (واحد)	(سال ۱۳۹۸)	(سال ۱۴۱۰)
۱	کل تولیدات کشاورزی (میلیون تن)	۱۲۳	۱۵۱
۲	ضریب خودکفایی انرژی کشور (درصد)	۷۶	۹۰
۳	ضریب خودکفایی پروتئین کشور (درصد)	۹۴	۹۷
۴	ضریب مکانیزاسیون کشاورزی (اسب بخار در هکتار)	۱/۸۶	۳/۰۶
۵	نسبت میزان تلفات/ ضایعات از کل تولید محصولات داخل کشور (درصد)	۳۰	۱۵
۶	ارزش کل تولیدات کشاورزی کشور (میلیارد دلار)	۹۶/۸	
۷	ارزش هر تن محصول تولیدی کشاورزی (دلار)	۸۲۳	
۸	ارزش افزوده هر تن تولیدات کشاورزی (دلار)	۴۴۵	
۹	سهم سرمایه‌گذاری انجام شده در بخش کشاورزی (درصد - به قیمت ثابت ۱۳۹۰)	۳/۶	۸
۱۰	سهم کل حمایت از بخش کشاورزی و غذا (درصد- در سطح نرخ ارز غیررسمی)	-۲۶	۳-۵
۱۱	تراز تجاری بخش کشاورزی و غذا در سال ۱۳۹۸ (میلیارد دلار)	-۶/۸	مثبت شدن
۱۲	سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی (درصد- به قیمت ثابت ۱۳۹۰)	۸	حداقل ۸ درصد
۱۳	نسبت درآمد خانوار کشاورزی به سایر مشاغل (درصد)	۳۹	۶۰
۱۴	تعداد شرکت‌های دانش بنیان و هسته‌های فناور بخش کشاورزی	۸۷۵	۲۰۰۰
۱۵	سهم هزینه مواد غذایی مصرفی در مخارج خانوار (ضریب انگل) شهری (درصد)	۲۴/۸	۲۰
۱۶	سهم هزینه مواد غذایی مصرفی در مخارج خانوار (ضریب انگل) روستایی (درصد)	۳۹/۳	۲۰
۱۷	میانگین میزان انرژی مورد نیاز در ایران (کیلوکالری به ازای هر نفر در روز)	۲۶۴۴	۲۴۲۶
۱۸	مجموع پروتئین (گرم در روز)	۷۶/۲	۸۲
۱۹	شیوع نا امنی شدید غذا در کل جامعه در ایران (درصد)	۸/۳	۴
۲۰	درصد آشنایی خانوار با گروه‌های غذایی اصلی (سواد تغذیه)	۵۰	۷۵
۲۱	درصد اطمینان مردم به سلامت غذایی	۳۰	۶۰
۲۲	دسترسی به آب آشامیدنی با مدیریت ایمن - مناطق شهری (درصد)	۹۴/۲	۱۰۰
۲۳	دسترسی به آب آشامیدنی با مدیریت ایمن - مناطق روستایی (درصد)	۸۳/۱	۱۰۰
۲۴	درصد خاک‌های دارای کمتر از ۱٪ ماده آلی	۸۲	۶۹/۷ (کاهش ۱۵ درصدی)
۲۵	میزان فرسایش خاک (آبی و بادی) (تن در هکتار)	۱۶	۱۳/۶ (کاهش ۱۵ درصدی)
۲۶	بهره‌وری آب (کیلوگرم متر مکعب)	۱/۳۹	۲/۶۳
۲۷	بیابان منفی آب‌های زیرزمینی (میلیارد متر مکعب)	۱۳۱	۱۱۱ (کاهش ۱۵ درصدی)
۲۸	سطح عملیات بیابان‌زدایی (میلیون هکتار)	۷	۹/۱ (افزایش ۳۰ درصدی)
۲۹	سطح کل عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری (میلیون هکتار)	۳۰	۵۰

تصویب سند در شورای انقلاب فرهنگی

تصویب در کارگروه نقشه جامع علمی شورای عالی انقلاب فرهنگی در تیرماه ۱۴۰۱

ارسال سند برای شورای عالی انقلاب فرهنگی در بهار ۱۴۰۱

ارائه سند برای تیم جدید دولت بخصوص وزیر محترم جهاد کشاورزی و معاونین در زمستان ۱۴۰۰

تصویب در کمیسیون شهریور ۱۴۰۰

شروع شهریور ۱۳۹۹

۵

4

۳

۲

۱

هشتمین نشست ماهیانه اندیشه‌ورزی
و ششمین جلسه گروه ارتباطات بین الملل
در سال ۱۴۰۱

رندسکیده هر چه نوآوری

فرهنگ سازی، بستری مناسب برای پیشرفت
با تاکید بر تجربه کانادا

عباس عاصمی

مشاور امور بین الملل دانشگاه جامع علمی کاربردی،

مدرس کارگاه در دانشگاه در حوزه‌های امور بین المللی و مذاکرات

ساعت ۱۶ تا ۱۷

مروری بر کلان روندهای امنیت غذایی
دکتر اسکندر زند

عضو هیات علمی موسسه تحقیقات گیاه پزشکی کشور

ساعت ۱۷ تا ۱۸

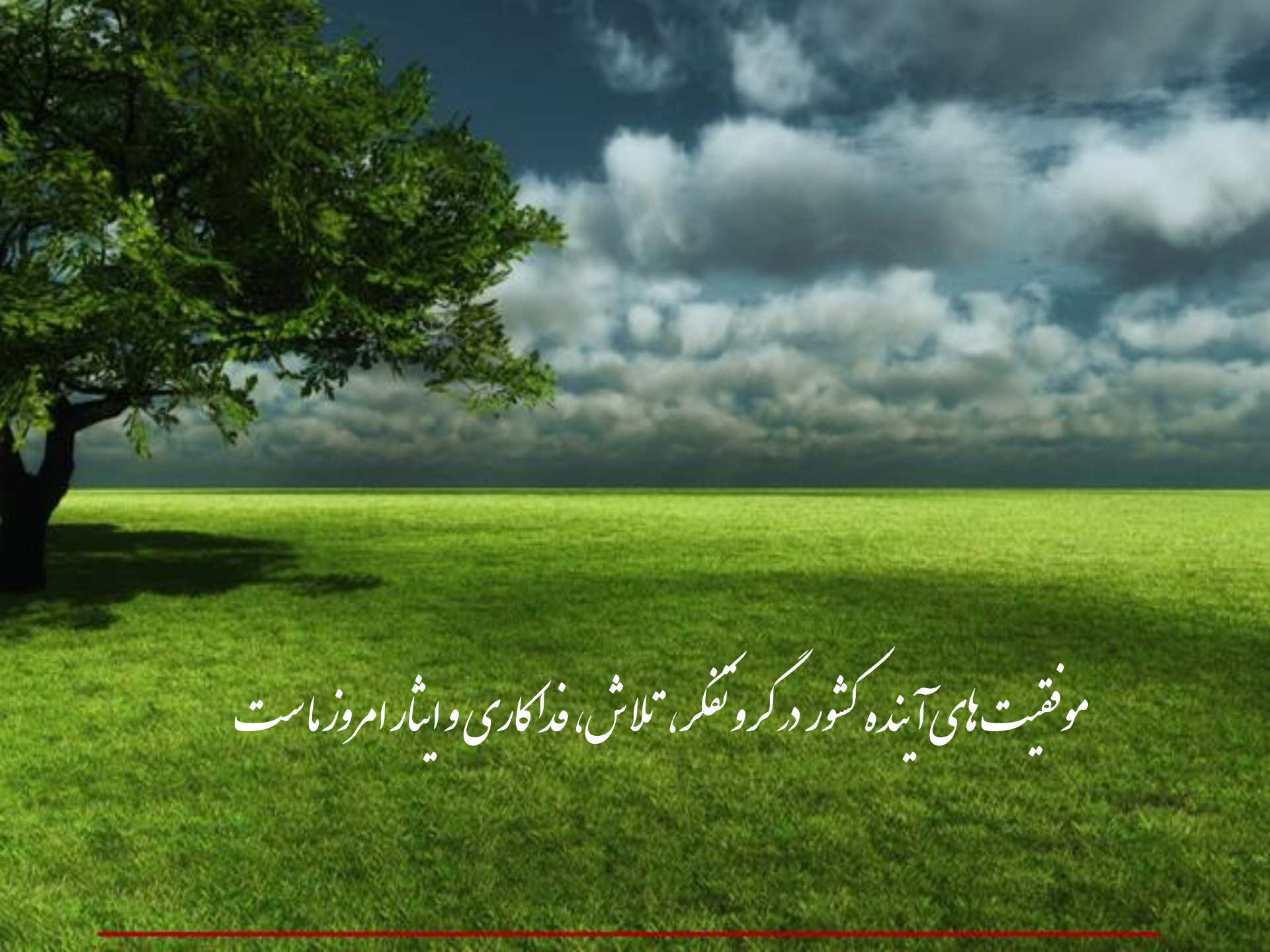
زمان: یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۹، از ساعت ۱۴:۰۰ تا ۱۵:۰۰ به صورت حضوری و مجازی

مکان: بزرگراه چمران، خیابان دکتر احمد احمدی، جنب دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

شماره ۴ مرکز کنونی اسکناس تهران پیشرفت

نظرات حضوری می‌تواند از طریق آدرس زیر به صورت مجازی از مجلوی این نشست بهره‌مند شوند

Innovation.olgou.ir

موفقیت‌های آینده کشور در گرو تفکر، تلاش، فداکاری و ایثار امروز ماست
